

Investigating the Effects of Error Management on Capital Market Pressure in Companies Listed on the Tehran Stock Exchange

Maryam Naderi¹*

Mohammad Mahmoodi²**

Shohre Yazdani³***

Abstract

Objective: The recent crises in the Bahadur stock exchange in the world and Iran, which has caused the loss of individual and macro-national funds, has undoubtedly been most affected by modern corporate factors such as error management, because the existence of problems in this category causes a decrease in production, loss of income, manipulation. Profit has provided wrong reporting and consequently improper investment and capital wastage. Therefore, the study of the effects of error management on the factors affecting the effective categories in investment, including capital market pressure, is the aim of the current research.

Method: To investigate the effects of error management on capital market pressure, a sample of 150 companies listed in the Tehran Stock Exchange was selected by systematic elimination and studied in the period of 2012-2018. Multivariate regression has been used to test quantitative data.

Results: The obtained results show that among the three types of operational error management, compliance and reporting, which were extracted and compiled by the method of content analysis from the content of the independent auditor's report, operational and compliance error management had a negative and significant effect on capital market pressure, so that Increase in error management. Capital market pressure indicators such as profit pressure, ratio of book value to market value, company size and dividend growth have increased significantly.

Conclusion: In general, the results of the research show that the market participants have used the marking of financial statement figures in the direction of their investment, because error management in the operational and compliance department of business units, by increasing the efficiency and effectiveness of business units' operations and compliance with laws and regulations, respectively, leads to improvement The level of income, increasing the market value of equity, increasing the size of the company and increasing the growth of the company. Also According to the results obtained from the hypothesis test, it was found that the proper

Journal of Development and Capital, Vol. 8, No.2, 219-246

* Ph.D. Candidate of Accounting, Damavand Branch, Islamic Azad University, Damavand, Iran.

Email: naderi5815@yahoo.com

** **Corresponding Author**, Assistant Professor of Accounting- Firouzkouh Branch, Islamic Azad University, Firouzkouh, Iran.

Email: mahmoodi@iaufb.ac.ir

*** Assistant Professor of Accounting, Damavand Branch, Islamic Azad University, Damavand, Iran.

Email: yazdani@damavandiau.ac.ir

Submitted: 6 September 2022 **Revised:** 16 October 2022 **Accepted:** 25 October 2022 **Published:** 23 December 2023

Publisher: Faculty of Management & Economics, Shahid Bahonar University of Kerman.

DOI: 10.22103/jdc.2022.20196.1301

©The Authors.

Abstract

---

and optimal management of operational errors (efficiency and effectiveness) and compliance (observance of laws and regulations) had a significant impact on the indicators of capital market pressure. One of these indicators is profit pressure, which is obtained by dividing the income of continuous operations by the market value of equity, therefore, business units with proper error management have been able to efficiently and effectively use the assets of their business unit and use all the existing potentials and find complications of errors and management. They have achieved higher production and operating income, and also such companies have been able to supply the information needed by investors to the market at the right time by following the rules and regulations, and by gaining confidence in the capital market, they have achieved a higher stock market value. Such companies will be more successful if they can bring the numerator and denominator of the fraction closer together. This ratio shows that the market participants have made good use of the marking of financial statement figures and assumed the income figure related to the company's continuous operations, which is the result of proper error management of the company's operational activities, as a strong measure for the growth of the market value of the shareholders' equity, and for each unit Increase the income growth of the market value as well. Regarding the effect of operational and compliance error management on the ratio of book value to market value, the results showed that error management in this sector was able to bring the ratio of the numerator to the denominator close to one because the closer the market value is to the book value, the smaller the price bubble in the market. will be and stocks will be closer to their intrinsic value. Also, the effect of operational and compliance error management on the size of the company and the growth of profit per share has also been confirmed, which means that with the increase in error management, the stock market value and the growth value of profit per share have also increased, so that companies with less error have increased the growth of profit per share. Is. Also, the effect of company life on capital market pressure shows that larger companies bear less capital market pressure. In general, the results of the research show that error management in the operational and compliance department of business units, by increasing the efficiency and effectiveness of the operations of business units and complying with laws and regulations, respectively, leads to an increase in the level of income, an increase in the market value of equity, an increase in the size of the company and an increase in the growth of the company. It has been found that these results are consistent with the results of (Naderi et al, 2022) who have stated that operational error management improves the level of quantity and quality of profit and reduces the level of fraudulent financial reporting and increases the level of quality of financial reporting.

Keywords: *Error Management, Internal Controls, Capital Market Pressure, Earnings Pressure, Profit Growth.*

JEL Classification: I25, M41, O12.

Paper Type: *Research Paper.*

Citation: Naderi, M., Mahmoodi, M., & Yazdani, Sh. (2023). Investigating the effects of error management on capital market pressure in companies listed on the Tehran Stock Exchange. *Journal of Development and Capital*, 8(2), 219-246 [In Persian].

بررسی آثار مدیریت خطا بر فشار بازار سرمایه در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران

مریم نادری*

محمد محمودی**

شهره یزدانی***

چکیده

هدف: بروز بحران‌های اخیر در بورس اوراق بهادار در جهان و ایران که موجب از دست رفتن سرمایه‌های فردی و ملی کلانی گردیده بی‌شک بیشترین تأثیر را از عوامل دورن‌شرکتی همچون مدیریت خطا گرفته است زیرا وجود اشکال در این مقوله موجبات کاهش تولید، افت درآمد، دستکاری سود، گزارشگری غلط و بالتبع سرمایه‌گذاری نامناسب و هدررفت سرمایه را فراهم آورده لذا، مطالعه آثار مدیریت خطا بر عوامل اثرگذار بر مقوله‌های موثر در سرمایه‌گذاری از جمله فشار بازار سرمایه، هدف پژوهش حاضر قرار گرفته است.

روش: برای بررسی آثار مدیریت خطا بر فشار بازار سرمایه، نمونه ۱۵۰ تایی از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به روش حذف سیستماتیک انتخاب شده و در بازه زمانی سال‌های ۱۳۹۹-۱۳۹۲ مورد مطالعه قرار گرفته‌اند. برای آزمون داده‌های کمی از رگرسیون چندمتغیره استفاده شده است.

یافته‌ها: نتایج به دست آمده نشان می‌دهد از بین سه نوع مدیریت خطای عملیاتی، رعایتی و گزارشگری که به روش تحلیل محتوی از بطن گزارش حسابرس مستقل استخراج و گردآوری گردیده، مدیریت خطای عملیاتی و رعایتی اثر منفی و معناداری بر فشار بازار سرمایه داشته است بطوریکه با افزایش مدیریت خطا شاخص‌های فشار بازار سرمایه نظیر فشار سود، نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار، اندازه شرکت و رشد سود سهمی افزایش قابل ملاحظه‌ای داشته‌اند.

نتیجه‌گیری: بطور کلی نتایج پژوهش نشان داده فعالان بازار از علامت‌دهی ارقام صورت‌های مالی در جهت سرمایه‌گذاری خویش بخوبی استفاده نموده‌اند زیرا مدیریت خطا در بخش عملیاتی و رعایتی واحدهای تجاری، با بالا بردن کارایی و اثربخشی عملیات واحدهای تجاری و رعایت قوانین و مقررات به ترتیب موجب ارتقاء سطح درآمد، افزایش ارزش بازار حقوق صاحبان سهام، افزایش اندازه شرکت و افزایش رشد شرکت گردیده است.

واژه‌های کلیدی: مدیریت خطا، کنترل‌های داخلی، فشار بازار سرمایه، فشار سود، رشد سود.

طبقه‌بندی JEL: O12, M41, I25.

استناد: نادری، مریم؛ محمودی، محمد و یزدانی، شهره (۱۴۰۲). بررسی آثار مدیریت خطا بر فشار بازار سرمایه در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. *مجله توسعه و سرمایه*، ۸(۲)، ۲۴۶-۲۱۹.

مجله توسعه و سرمایه، دوره هشتم، ش ۲، صص. ۲۱۹-۲۴۶

* دانشجوی دکتری گروه حسابداری، واحد دماوند، دانشگاه آزاد اسلامی، دماوند، ایران. naderi5815@yahoo.com **رایانامه:**

** نویسنده مسئول استادیار گروه حسابداری، واحد فیروزکوه، دانشگاه آزاد اسلامی، فیروزکوه، ایران. mahmoodi@iaufb.ac.ir **رایانامه:**

*** استادیار گروه حسابداری، واحد دماوند، دانشگاه آزاد اسلامی، دماوند، ایران. yazdani_82@damavandiau.ac.ir **رایانامه:**

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۶/۱۵ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۱/۷/۲۴ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۸/۳ تاریخ انتشار برخط: ۱۴۰۲/۱۰/۲

ناشر: دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه شهید باهنر کرمان.

DOI: 10.22103/jdc.2022.20196.1301

©The Authors.

مقدمه

بازار سرمایه بزرگترین پل ارتباطی مابین سرمایه‌گذاران و سرمایه‌پذیران بوده که پس‌انداز اشخاص و واحدهای تجاری دارای وجوه مازاد بر نیاز را به واحدهای سرمایه‌پذیر که نیاز به تأمین مالی داشته، می‌رساند لذا برای انجام چنین ارتباطی نیاز به ایجاد و خلق اعتماد وجود دارد بدین صورت که هرچه واحدهای سرمایه‌پذیر اطلاعات مناسب‌تر و دقیق‌تری به سرمایه‌گذاران بالقوه و بالفعل خود ارائه دهند قادر به جذب بهتر و بیشتر سرمایه موردنیاز خود خواهند بود که در این خصوص گزارشگری مالی به‌عنوان مهم‌ترین ابزار اطلاعاتی جهت پاسخگویی به نیازهای سرمایه‌گذاران و اساسی‌ترین عامل در توسعه سرمایه فردی و اجتماعی محسوب می‌گردد (نادری و همکاران، ۱۴۰۱). در همین راستا فشار بازار سرمایه^۱ یکی از عواملی است که توجه سرمایه‌گذار را به‌طور ویژه به خود جلب کرده و اطلاعاتی در خود دارد که نشانگر وضعیت و عملکرد واقعی بنگاه اقتصادی خواهد بود. فشار بازار سرمایه بیشترین تأثیر را از عوامل کنترلی درون‌شرکتی پذیرفته که کنترل‌های داخلی از مهم‌ترین این عوامل بحساب می‌آید و از آنجا که مهم‌ترین محصول کنترل‌های داخلی مدیریت خطاست^۲، بیشترین تأثیر را بر فشار بازار سرمایه می‌گذارد.

مدیریت خطای مناسب در واحدهای تجاری با بالابردن کارایی و اثربخشی عملیات واحدهای تجاری موجب ارتقاء سطح کمیت و کیفیت سود شده است (نادری و همکاران، ۱۴۰۱). فشار بازار سرمایه مجموعه عواملی را شامل می‌شود که در کنار هم چنین مفهومی را خلق می‌نمایند از جمله این عوامل فشار سود است که در برخی پژوهش‌ها از آن به‌تنهایی به‌عنوان سنجه اندازه‌گیری میزان فشار بازار سرمایه استفاده می‌شود. در خصوص تأثیر مدیریت خطا بر فشار سود اینگونه است که شرکت‌های با مدیریت خطای پائین که سود پائین‌تری نسبت به سایرین کسب نموده‌اند بیشتر در معرض رشد تهاجمی سود هستند چرا که آنها جهت دستیابی به سطح سود موردنظر خویش، بیشتر اقدام به دستکاری فعالیت‌های واقعی می‌نمایند و برای دستیابی بدین منظور بیشتر سعی بر نادیده گرفتن و دور زدن کنترل‌های داخلی می‌نمایند. مدیریت خطای کافی و مناسب موجب گزارشگری مناسب گردیده و جلب اعتماد سرمایه‌گذار و جذب آسان‌تر سرمایه به واحدهای تجاری را به‌دنبال خواهد داشت چرا که گزارشگری مالی با کیفیت، کیفیت سایر اقلام حسابداری را نیز تضمین می‌نماید که این خود موجب جذب نقدینگی بیشتر به درون واحد تجاری می‌گردد (نادری و حاجیها، ۱۳۹۷).

مفهوم مدیریت خطا به‌صورت عام نشان‌دهنده تلاش‌ها و فعالیت‌های مشترک مدیران و کارکنان سازمان‌هاست جهت دستیابی به سه اصل کلی مدیریت خطا که عبارتند از: ۱- شناسایی و تشخیص خطاها، ۲- پیشگیری از رخداد خطاها ۳- برطرف نمودن و حل خطاها (گودمن و همکاران، ۲۰۱۱). سکلر، گرونوولد و ریچلن^۳ (۲۰۱۷) در پژوهش خود بیان داشته که ساختارهای سازمانی، رویه‌ها و اقدامات مدیریتی که در پرتو کنترل‌های داخلی طراحی و اجرا شده، ارتباط بسیار بالایی با مدیریت خطاها داشته‌اند. همچنین سکلر و همکاران^۴ (۲۰۱۷) در پژوهش خود با عنوان دیدگاه مدیریت خطا نسبت به کیفیت حسابرسی، نشان داده‌اند فرض بنیادین این است که خطاهای انسانی، همیشه وجود داشته و از هر خطایی نمی‌توان پیشگیری کرد لذا، تمام ارکان درون و برون‌سازمانی باید انعطاف‌پذیری فردی و گروهی را ارتقا داده و برای حل خطاهای در حال وقوع، تقسیم فعالیت کنند تا با تشخیص به‌موقع خطاها جهت برطرف نمودن آنها اقدام گردد.

¹ Capital Market Pressure

² Error Management

³ Seckler, Gronewold & Reihlen

⁴ Godman

نادری و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهش خود مدیریت خطا را عاملی مهم در کاهش گزارشگری مالی متقلبانه بیان داشته و نشان دادند مدیریت خطاهای عملیاتی اثر منفی و معناداری بر گزارشگری مالی متقلبانه گذاشته است و حضور حسابرس با کیفیت تر موجب قوی تر شدن ارتباط مذکور می‌گردد. **کانن و ادموندسون^۱ (۲۰۰۵)** در پژوهش خود با عنوان شکست در یادگیری و یادگیری از شکست (یادگیری هوشمندانه)، بیان داشته‌اند سازمان‌ها به طور گسترده تشویق می‌شوند که از اشتباه‌ها و خطاهای خود درس بگیرند و آنها را مدیریت کنند تا سه اصل ذیل برقرار گردد: ۱- با توجه به اینکه خطاها در تعارض مستقیم با کیفیت گزارشگری مالی هستند و نتایج تحت تأثیر خطا فعالان بازارهای سرمایه را به نتیجه‌گیری غلط می‌رساند باید قبل از زیاد شدن خطاها اقدام به پیشگیری و حل آنها نمود. ۲- خطاها باعث یادگیری درون سازمان می‌شوند زیرا علائم روشنی ارائه می‌دهند درباره اینکه چیزی اشتباه است و باید تغییر کند ۳- خطاها معمولاً در محیط‌های پر فشار کاری، زمانی، پر از تغییرات سریع، پویا و در حال رشد که نیازمند یادگیری چیزهای تازه‌اند، دارای فناوری‌های پیشرفته و پیچیده، دارای مشتریان متنوع و متقاضی نظم و ترتیب بالا، رخ می‌دهند که تمام این خصوصیات در محیط‌های تجاری کسب و کار بسیار پر تکرار هستند و این بدان معناست که مدیریت خطا و به عبارتی پیشگیری و حل خطاهای تکرار شونده نقش مهمی را در فعالیت روزمره واحدهای تجاری ایفا می‌نماید و از آنجا که عوامل معرف فشار بازار سرمایه تحت تأثیر تمامی موارد فوق‌الذکر است و مدیریت خطا بیشترین تأثیر را بر آن موارد دارد.

در خصوص نوآوری پژوهش اولاً، با توجه به مفهوم مدیریت خطا که به‌عنوان طرح مفهومی نو در حوزه بازار سرمایه به شمار می‌آید و جایگاه حیاتی آن در توسعه بازار سرمایه بطور عام و نیاز به بررسی آثار مدیریت خطا بر فشار بازار سرمایه به‌عنوان عاملی مهم در توسعه بازار سرمایه به‌طور خاص، دوماً، بدلیل نیاز به شناخت و برطرف نمودن گلوگاه‌ها و عارضه‌سنجی بحران‌های مالی در بازارهای سرمایه که تنها در سایه شناخت و توجه ویژه به مدیریت خطا میسر است و سوماً، بدلیل تأثیر مدیریت خطا در ارتقاء سطح کیفیت گزارشگری مالی که برای سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه از اهمیت حیاتی برخوردار است و توجه به اینکه پژوهش مشخصی در این حوزه صورت نگرفته و پژوهش‌های انجام شده در خصوص فشار بازار سرمایه که در متن مقاله نیز به آنها اشاره گردیده ارتباطی با مدیریت خطا نداشته لذا نیاز به بررسی آثار مدیریت خطا بر فشار بازار سرمایه به‌عنوان عاملی مهم در توسعه بازار سرمایه دستمایه انجام پژوهش حاضر گردیده است و پژوهش حاضر به دلایل فوق‌الذکر نیز کاملاً جنبه نوآوری دارد. در پژوهش حاضر به‌دنبال شناسایی مؤلفه‌های مدیریت خطا به روش تحلیل محتوی برآمده و سپس آثار مؤلفه‌های مربوط به پیامدهای عدم مدیریت خطا بر مؤلفه‌های معرف فشار بازار سرمایه مورد آزمون قرار گرفته است لذا، مساله اصلی پژوهش حاضر شناسایی پیامدهای عدم مدیریت خطا و آزمون پیامدهای مذکور بر مؤلفه‌های فشار بازار سرمایه است. بنابراین، سوال اصلی پژوهش حاضر این است که آیا عدم مدیریت خطا تأثیر بسزایی بر مؤلفه‌های فشار بازار سرمایه خواهد داشت؟ انتظار بر آن است نتایج پژوهش حاضر موجب بسط ادبیات نظری مفهوم مدیریت خطا و مفهوم فشار بازار سرمایه گردیده و جایگاه حیاتی مدیریت خطا را در توسعه و رشد بازار سرمایه مشخص نماید تا ذی‌نفعان بازار سرمایه شاهد اطلاعات مفیدتر و مطلوب‌تری در بازار سرمایه باشند تا از هدررفت سرمایه شخصی و ملی جلوگیری نمایند. همچنین پژوهش حاضر ایده‌های نوین جهت انجام پژوهش‌های آتی

¹ Cannon & Edmondson

در ارتباط با موضوع پژوهش ارائه می‌نماید. در ادامه مبانی نظری، پیشینه پژوهش، روش‌شناسی پژوهش، تجزیه و تحلیل نتایج حاصله و پیشنهاد‌های مرتبط با موضوع پژوهش بیان گردیده است.

مبانی نظری و فرضیه‌های پژوهش

مدیریت خطا

مدیریت خطا در واحدهای تجاری نشأت گرفته از کنترل‌های داخلی آن واحدهاست و تحت حضور چنین کنترل‌هایی قابل شناسایی و اندازه‌گیری خواهد بود که این اصل برگرفته از سند راهبردی کوزو^۱ ۲۰۱۳ است (نادری و همکاران، ۱۴۰۱). مدیریت خطا یک اصطلاح عام است که نشان دهنده تلاش‌ها و فعالیت‌های مشترک مدیران و کارکنان سازمان‌ها جهت سه اصل کلی مدیریت خطا یعنی ۱- شناسایی و تشخیص خطاها، ۲- پیشگیری از رخداد خطاها و ۳- برطرف نمودن و حل خطاها، است. کنترل‌های داخلی^۲ که مهم‌ترین رکن واحدهای اقتصادی به‌شمار می‌آیند طبق تعریف مندرج در سند کوزو ۲۰۱۳، فرآیندی بنیادی و برنامه‌ریزی شده‌اند که تحت تأثیر اقدامات و رفتارهای مدیران و کارکنان یک سازمان هستند که در جهت کسب اطمینان معقول از دستیابی سازمان به اهدافش طراحی شده که این اهداف مشخص و مهم عبارتند از: ۱- اهداف عملیاتی (اثربخشی و کارایی)، ۲- اهداف رعایتی (رعایت قوانین و مقررات) و ۳- اهداف گزارشگری (پاسخگویی). کنترل داخلی سیستمی یکپارچه و پویا هست که انواع خطاها و انحراف از اهداف و رویه‌های سازمان را پوشش داده و عدم توجه به آن مشکلات اساسی برای واحد تجاری ایجاد می‌نماید که عدم مدیریت خطا یکی از مهم‌ترین آن مشکلات اساسی خواهد بود. سکسر و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهش خود بیان داشته ساختارهای سازمانی، رویه‌ها و اقدامات مدیریتی که در پرتو کنترل‌های داخلی طراحی و اجرا می‌شوند، ارتباط بسیار بالایی با مدیریت خطاها دارند که این خود نشان از ارتباط تنگاتنگ مدیریت خطا و کنترل‌های داخلی دارد.

سکسر و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهش خود با عنوان دیدگاه مدیریت خطا نسبت به کیفیت حسابرسی، بیان داشتند فرض بنیادین این است که خطاهای انسانی، همواره وجود دارند و از هر خطایی نمی‌توان پیشگیری نمود در نتیجه، تمام ارکان درون و برون سازمانی باید انعطاف‌پذیری شخصی و گروهی خویش را ارتقا دهند و برای حل خطاهای در حال وقوع، تقسیم فعالیت نمایند تا با تشخیص به‌موقع خطاها و برطرف نمودن آنها که همان مدیریت خطاهاست، اقدامات لازم انجام گردد. این بدین معنی است که واحدهای تجاری باید رویه‌ها و روش‌های کنترلی مناسبی جهت جلوگیری از خطاهای احتمالی تعیبه نمایند. شناسایی به‌موقع خطاها در پیشگیری از رخداد خطاها و برخورد با آنها به‌عنوان کلید تولید کیفیت در حوزه‌های بسیاری از جمله حسابداری و حسابرسی نقشی برجسته پیدا نموده است (فرس و کیت^۳، ۲۰۱۵) و (گودمن و همکاران^۴، ۲۰۱۱). با توجه به مطالب پیش‌گفته انتظار می‌رود شرکت‌های دارای کنترل‌های داخلی قوی، مدیریت خطای بالاتری ارائه دهند زیرا، سیستم کنترل داخلی اثربخش به‌عنوان جزئی لاینفک از سیستم مدیریت کارا مورد توجه جدی قرار دارد که عدم طراحی و اجرای مناسب آن موجب ایجاد خطاها و ضعف‌های بااهمیت در سیستم کنترل داخلی می‌گردد و قابلیت اتکا به کلیه اطلاعات و گزارش‌ها از جمله گزارشگری مالی را پایین می‌آورد؛ بنابراین هدف طراحی و اجرای یک سیستم کنترل داخلی کارآمد و موثر، کسب اطمینان معقول از گزارشگری عاری از خطاهایی است که واحد تجاری را از دستیابی به اهداف خود بازمی‌دارد.

¹ COSO

² Internal Controls

³ Frese, & Keith

⁴ Goodman

دستگیر و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهش خود با عنوان بررسی تأثیر کیفیت کنترل داخلی بر محافظه کاری مشروط در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران دریافتند که شرکت‌های دارای ضعف‌های بااهمیت در کنترل‌های داخلی سطح کمتری از محافظه کاری را اعمال می‌کنند. همچنین مطالعه مبانی نظری و پژوهش‌های صورت گرفته دلایل مختلفی را مطرح می‌کند که نشان می‌دهند مدیریت خطا برای کیفیت پیامدهای کار در محیط واحدهای تجاری بالاخص محیط‌های مالی حیاتی هستند، بدلیل اینکه، خطاها در تعارض مستقیم با کیفیت گزارشگری مالی هستند و استفاده کنندگان از گزارش‌های مالی را به نتیجه‌گیری‌های غلط می‌رسانند بنابراین، پیشگیری و حل خطاها قبل از اینکه زیاد شوند ضروری است (کانن و ادmondسون^۱، ۲۰۰۵).

اندازه‌گیری کیفیت مدیریت خطا به دو روش تحقیقات رفتاری و تحقیقات آرشویی انجام می‌شود، در تحقیقات رفتاری و اجتماعی که مصداق پژوهش‌های میدانی است، پژوهشگران مدیریت خطا را در بطن محیط‌های کاری مورد مطالعه قرار داده و از نزدیک رفتارهای افراد را مشاهده می‌نمایند، به‌عنوان مثال اگر در طی انجام کار از خطاهای احتمالی افراد تیم به موقع جلوگیری شود (پیش‌بینی خطا)، یا در صورت رویداد خطا، اقدام به موقع و مناسب صورت پذیرد (انعطاف‌پذیری به خطا)، ریسک‌های مرتبط با انجام کار بسیار پائین خواهد آمد لذا کار با کیفیت بالاتری انجام خواهد شد. در تحقیقات آرشویی، پژوهشگران از آرشوهای موجود اطلاعات را گردآوری و اقدام به تحلیل نتایج نموده‌اند. در پژوهش حاضر به پیروی از مدل **نادری و همکاران (۱۴۰۱)** بر آن شده تا مدیریت خطا به روش تحقیقات آرشویی شناسایی و دسته‌بندی گردد بدین صورت که جهت گردآوری مؤلفه‌های مربوط به عدم مدیریت خطا به سراغ گزارش حسابرسی سالیانه رفته و اهداف کنترل‌های داخلی که براساس آخرین سند کوزو ۲۰۱۳، سه هدف مهم ۱- اهداف عملیاتی (اثربخشی و کارایی)، ۲- اهداف رعایتی (رعایت قوانین و مقررات) و ۳- اهداف گزارشگری (پاسخگویی) را مطرح نموده، مورد مطالعه قرار داده و به روش تحلیل محتوی کلیه خطاهای سه‌گانه فوق استخراج و طبقه‌بندی گردیده است بدین صورت هر اقدامی که واحد تجاری را از دستیابی به اهداف فوق‌الذکر بازداشته فارغ از عمدی یا سهوی بودن، خطا محسوب و به‌عنوان پیامد عدم مدیریت خطای عملیاتی، رعایتی و پاسخگویی در نظر گرفته شده است بنابراین، انتظار بر آن است که آن دسته از واحدهای تجاری موفق‌تر عمل کنند که بتوانند مدیریت خطای بیشتر و بهتری انجام دهند. دلیل استفاده از گزارش حسابرسی سالیانه جهت استخراج انواع پیامدهای عدم مدیریت خطا این بوده که از آنجا که خطاها علائم روشنی ارائه می‌دهند درباره اینکه چیزی اشتباه است و نیاز به تغییر و اصلاح دارد، حسابرس مستقل با تکیه بر دانش و مهارت حسابرسی خویش در جریان حسابرسی سالیانه از وجود آنها مطلع می‌شود و در گزارش حسابرسی خود آنها را لحاظ می‌نماید، لذا، معیار شناسایی پیامدهای عدم مدیریت خطا، اطلاعات مندرج در گزارش حسابرس مستقل است چنان که پژوهش **گولد، گرانوولد و سالتریو^۲ (۲۰۱۹)** نیز گویای این ادعا خواهد بود که در پژوهش خود با عنوان مدیریت خطا و کیفیت حسابرسی که به روش مشارکت میدانی انجام شده نشان داده‌اند فضاهای متفاوت مدیریت خطا در شرکت‌ها بر تمایل حسابرسان برای گزارش خطاهای خوداکتشافی در موقعیت‌هایی که گزارش خطا برای جبران آن خطاها ضروری است، تأثیر می‌گذارند، این تمایل تأثیر مستقیمی بر کیفیت حسابرسی و بالتبع کیفیت اطلاعات مندرج در گزارشگری مالی خواهد داشت.

¹ Cannon & Edmondson² Gold, Gronewold & Salterio

فشار بازار سرمایه

بازار سرمایه از دیرباز تاکنون مهم‌ترین مکان جذب سرمایه برای واحدهای اقتصادی سرمایه‌پذیر بوده تا بتوانند چرخ اقتصادی خویش را به حرکت درآورده و موجبات رونق و توسعه اقتصادی را فراهم آورند. جهت جذب سرمایه نیاز به جلب اعتماد سرمایه‌گذاران بوده که برای این منظور گزارشگری مالی ابزاری مهم جهت پاسخگویی به نیازهای اطلاعاتی بازار سرمایه به‌شمار می‌آید و سودمندی اطلاعات مالی نیز در سایه کیفیت گزارشگری مالی بالا امکان‌پذیر است. مرتبط بودن، دقیق بودن و کامل بودن اطلاعات مالی تأثیر بسزایی در توسعه سرمایه‌گذاری و افزایش کارایی بازارهای سرمایه ایفا می‌نماید. فشار بازار سرمایه معرف عواملی است که بیشترین نقش را در جذب سرمایه داشته و هرچه اطلاعات کامل‌تر و درست‌تری به سرمایه‌گذار ارائه دهد جذب سرمایه و نهایتاً توسعه بازار سرمایه راحت‌تر و سریع‌تر اتفاق می‌افتد که پژوهش‌های متعدد نیز این ارتباط را اثبات نموده است چنان که در پژوهشی از این دست یافته‌های پژوهش نشان داده عقلایی بودن قیمت‌گذاری سهام با استفاده از اجزای سود امکان‌پذیر است که با لحاظ نمودن تأثیر تعدیلی محافظه‌کاری قابلیت توضیح بیشتری یافته، به عبارت دیگر بازار سرمایه در ارزیابی میزان تأثیر محافظه‌کاری بر توانایی اجزاء نقدی و تعهدی سود در پیش‌بینی سود سال آتی، به صورت کاراتر عمل می‌نماید (دستگیر و همکاران، ۱۳۹۹).

از آنجا که در بحث ارقام حسابداری، سود مهم‌ترین رقم صورت‌های مالی است و در بسیاری پژوهش‌ها نیز مورد آزمون قرار گرفته در پژوهش حاضر نیز از فشار سود به‌عنوان یکی از سنج‌های فشار بازار سرمایه استفاده شده است. **بنی مهد و همکاران (۱۳۹۷)** در پژوهش خود بیان داشته‌اند محاسبه سود خالص بنگاه اقتصادی متأثر از روش‌ها و برآوردهای حسابداری است، بدین لحاظ امکان دستکاری سود توسط مدیریت وجود دارد، همچنین وجود زمینه مناسب برای تخریب سود ناشی از تضاد منافع و همچنین به علت پاره‌ای از محدودیت‌های ذاتی حسابداری از جمله نارسایی‌های موجود در فرآیند برآوردها و پیش‌بینی‌های آتی و امکان استفاده از روش‌های متعدد حسابداری توسط بنگاه‌ها موجب شده است که سود واقعی بنگاه از سود گزارش شده در صورت‌های مالی متفاوت باشد. شرکت‌های با سود پائین بیشتر در معرض رشد تهاجمی سود هستند چرا که آنها جهت دستیابی به سطح سود موردنظر خویش، بیشتر اقدام به دستکاری فعالیت‌های واقعی می‌نمایند.

نادری و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهش خود با عنوان ارائه مدل اندازه‌گیری مدیریت خطا و اثر آن بر گزارشگری مالی متقربانه با تأکید بر نقش کیفیت حسابرسی، بیان داشته که مدیریت خطا در واحدهای تجاری با بالابردن کارایی و اثربخشی عملیات بر کمیت و کیفیت سود اثر گذاشته است همچنین بیان داشته‌اند مدیریت خطا در واحدهای تجاری احتمال گزارشگری مالی متقربانه را کاهش می‌دهد و موجب ارتقا سطح کیفیت اطلاعات مندرج در گزارش‌های مالی می‌گردد. **بولتون و همکاران (۲۰۱۶)** در پژوهش خود با عنوان تأثیر افشای خطاها بر کیفیت اقلام حسابداری، بیان داشته‌اند شرکت‌هایی که خطا در کنترل داخلی خود داشته کیفیت اقلام حسابداری پائینی تجربه نموده و در زمان افشای خطاهای کنترل داخلی در گزارش حسابرسی سالیانه، کاهش قابل توجه قیمت سهام را نیز تجربه می‌کنند که این خود به تنهایی موجبات از دست رفتن سرمایه فردی و جمعی را در پی داشته و توسعه بازار سرمایه را غیرممکن می‌سازد.

برطبق مبانی نظری فوق و پیشینه پژوهش که در ادامه ذکر گردیده، پرواضح است که مدیریت خطا تأثیر ویژه‌ای بر مؤلفه‌های فشار بازار سرمایه دارد لذا با توجه به تأثیر مدیریت خطا بر فشار بازار سرمایه و در نظر گرفتن هدف پژوهش

حاضر که بررسی تأثیر پیامدهای عدم مدیریت خطا بر مؤلفه‌های معرف فشار بازار سرمایه است و همچنین بر اساس استدلال‌ها، مبانی نظری و پیشینه پژوهش، فرضیه‌های پژوهش منطبق بر طبقه‌بندی مدیریت خطا مطابق با چارچوب کوزو ۲۰۱۳ در سه دسته مدیریت خطای عملیاتی، رعایتی و گزارشگری طراحی گردیده که به علت عدم سنجش مدیریت خطا به صورت مستقیم، از تعداد خطاها به عنوان سنج معکوس مدیریت خطا استفاده گردیده لذا، پیامدهای شناسایی شده ناشی از عدم مدیریت خطا از بطن گزارش حسابرس مستقل به روش تحلیل محتوی استخراج و به تعداد شمارش و تحت عنوان خطاهای عملیاتی (پیامدهای عدم مدیریت خطای عملیاتی)، رعایتی و گزارشگری نام‌گذاری و نهایتاً بررسی آثار تعدادی خطاها بر مؤلفه‌های معرف فشار بازار سرمایه مورد آزمون قرار گرفته است (نادری و همکاران، ۱۴۰۱). با توجه به مطالب بیان شده فوق فرضیه‌های ذیل طراحی و ارائه گردیده است:

فرضیه اصلی اول: مدیریت خطای عملیاتی بر فشار بازار سرمایه تأثیر معناداری دارد.

فرضیه فرعی اول: خطاهای عملیاتی بر فشار سود تأثیر معناداری دارند.

فرضیه اصلی دوم: مدیریت خطای رعایتی بر فشار بازار سرمایه تأثیر معناداری دارند.

فرضیه فرعی دوم: خطاهای رعایتی بر فشار سود تأثیر معناداری دارند.

فرضیه اصلی سوم: مدیریت خطای گزارشگری بر فشار بازار سرمایه تأثیر معناداری دارند.

فرضیه فرعی سوم: خطاهای گزارشگری بر فشار سود تأثیر معناداری دارند.

از آنجا که بنگاه‌هایی با نسبت بالای ارزش دفتری به ارزش بازار حقوق صاحبان سهام و دارای رشد مداوم سود هر سهم بیشتر در کانون توجه سهامداران قرار می‌گیرند (بولتون و همکاران، ۲۰۱۶)، نیاز است که این شرکت‌ها بیشتر بر مدیریت خطا در واحد تجاری خویش تمرکز نمایند. به علاوه، اندازه شرکت نیز به عنوان یکی از سنج‌های اندازه‌گیری فشار بازار سرمایه محسوب و از آنجا که سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان از شرکت‌های بزرگتر و فعالان بازار انتظارات بیشتری دارند لذا، شرکت‌های بزرگ‌تر نیاز به مدیریت خطای بالاتری دارند. بنابراین، پژوهش حاضر به دنبال این است که بررسی کند فشار سود، نسبت ارزش دفتری به ارزش سهام، رشد سود هر سهم و اندازه شرکت در واحدهای تجاری تا چه میزان تحت تأثیر مدیریت خطا قرار دارد با توجه به مطالب مذکور فرضیه‌های ذیل طراحی و ارائه گردیده است:

فرضیه اصلی اول: مدیریت خطای عملیاتی بر فشار بازار سرمایه تأثیر معناداری دارد.

فرضیه فرعی چهارم: خطاهای عملیاتی بر نسبت ارزش دفتری به ارزش سهام تأثیر معناداری دارند.

فرضیه فرعی پنجم: خطاهای عملیاتی بر اندازه شرکت تأثیر معناداری دارند.

فرضیه فرعی ششم: خطاهای عملیاتی بر رشد سود هر سهم تأثیر معناداری دارند.

فرضیه اصلی دوم: مدیریت خطای رعایتی بر فشار بازار سرمایه تأثیر معناداری دارند.

فرضیه فرعی هفتم: خطاهای رعایتی بر نسبت ارزش دفتری به ارزش سهام تأثیر معناداری دارند.

فرضیه فرعی هشتم: خطاهای رعایتی بر اندازه شرکت تأثیر معناداری دارند.

فرضیه فرعی نهم: خطاهای رعایتی بر رشد سود هر سهم تأثیر معناداری دارند.

فرضیه اصلی سوم: مدیریت خطای گزارشگری بر فشار بازار سرمایه تأثیر معناداری دارند.

فرضیه فرعی دهم: خطاهای گزارشگری بر نسبت ارزش دفتری به ارزش سهام تأثیر معناداری دارند.
فرضیه فرعی یازدهم: خطاهای گزارشگری بر اندازه شرکت تأثیر معناداری دارند.
فرضیه فرعی دوازدهم: خطاهای گزارشگری بر رشد سود هر سهم تأثیر معناداری دارند.

پیشینه پژوهش

پیشینه داخلی

نادری و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهش خود با عنوان ارائه مدل اندازه‌گیری مدیریت خطا و اثر آن بر گزارشگری مالی متقلبانه با تأکید بر نقش کیفیت حسابرسی که به روش رگرسیون لجستیک انجام گردیده، مدیریت خطا را عاملی مهم در کاهش گزارشگری مالی متقلبانه بیان داشته و نشان داده‌اند مدیریت خطاهای عملیاتی اثر منفی و معناداری بر گزارشگری مالی متقلبانه گذاشته است و حضور حسابرس با کیفیت تر موجب قوی‌تر شدن ارتباط مذکور می‌گردد.

بختیاری (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه بین فشار بازار سرمایه، مدیریت سود واقعی و ثبات مالکیت نهادی در شرکت‌های پتروشیمی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران نشان داده بین فشار بازار سرمایه، مدیریت سود واقعی و ثبات مالکیت نهادی در شرکت‌های پتروشیمی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد.

روحانی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان ارائه الگو بهینه کنترل داخلی با تأکید بر نقش معیارهای نظام راهبری: رویکرد هوش مصنوعی که به روش آزمون متغیر گزینی که با استفاده از الگوریتم هوش مصنوعی جهت تجزیه و تحلیل مؤلفه‌های همسایه انجام شده نشان داده‌اند که از بین معیارهای نظام راهبری نسبت مدیران غیرموظف، نسبت مالکان نهادی، تخصص کمیته حسابرسی، جهت تبیین کنترل داخلی مطلوب شرکت‌ها، بالاترین تأثیر را دارد و همچنین جهت پیش‌بینی میزان نقاط ضعف در کنترل داخلی شرکت در سال آتی از روش الگوریتم قانون‌گرای چاید استفاده شده که نتایج پیش‌بینی حاکی از قدرت بالای الگوریتم هوش مصنوعی قانون‌گرای چاید (با قدرت بیش از ۸۵ درصد) جهت پیش‌بینی مطلوبیت کنترل داخلی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است.

بیگلرخانی و طالب‌نیا (۱۴۰۰) در پژوهشی به بررسی اثرات کاهش پیچیدگی گزارشگری مالی با مسئولیت اجتماعی و مدیریت سود به روش رگرسیون چندمتغیره پرداختند و نشان دادند بین پیچیدگی گزارشگری مالی و مسئولیت اجتماعی رابطه معکوس و معناداری برقرار است و هرچقدر گزارشگری مسئولیت اجتماعی کاهش یابد پیچیدگی گزارشگری مالی افزایش می‌یابد.

نمازی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان بررسی تأثیر تعدیلی کیفیت حسابرسی بر رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و قیمت‌گذاری کمتر از واقع عرضه عمومی اولیه سهام که به روش رگرسیون چندمتغیره انجام گردیده بیان داشته‌اند کیفیت گزارشگری مالی بر قیمت‌گذاری کمتر از حد عرضه‌های اولیه عمومی سهام تأثیر منفی و معناداری دارد. به عبارتی کیفیت بالای گزارشگری مالی از قیمت‌گذاری کمتر از حد عرضه‌های اولیه عمومی سهام جلوگیری می‌کند.

واعظ و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان تأثیر سرمایه‌گذاری و رتبه اعتباری بر رابطه بین ضعف کنترل داخلی و ارزش شرکت که به روش رگرسیون چندمتغیره انجام شده، نشان داده‌اند ضعف کنترل داخلی بر ارزش شرکت تأثیر منفی دارد و سرمایه‌گذاری بر رابطه بین ضعف کنترل‌های داخلی و ارزش شرکت بی‌تأثیر است ولی رتبه اعتباری تأثیر ضعف کنترل‌های داخلی بر ارزش شرکت را تحت تأثیر قرار داده و سبب افزایش ارزش شرکت می‌شود.

حسین زاده و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهش خود با عنوان قابلیت‌های رقابتی پویا و کیفیت گزارشگری مالی که به روش تحلیل پوششی داده‌ها انجام شده نشان دادند که توسعه ظرفیت‌های رقابتی باعث می‌شود قابلیت‌های خلق منابع پایدار به عنوان یک مزیت رقابتی منجر به افشای با کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌ها گردند.

باغومیان و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان رابطه خوانایی گزارش‌های مالی و هم‌زمانی قیمت سهام با نقش تعدیل‌گر مالکیت نهادی و عدم تقارن اطلاعاتی که به روش رگرسیون حداقل مربعات معمولی انجام شده، نشان دادند بین ناخوانایی گزارش مالی و هم‌زمانی قیمت سهام، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین، مالکیت نهادی به‌عنوان متغیر تعدیل‌گر، رابطه ناخوانایی گزارش مالی و هم‌زمانی قیمت سهام را به گونه منفی تعدیل می‌کند. در پژوهشی با عنوان ارتباط نااطمینانی سیاست‌های اقتصادی با مدیریت سود با تأکید بر نقش چرخه عمر شرکت‌ها که به روش رگرسیون چندمتغیره انجام شده، بیان داشته که با افزایش عدم اطمینان به سیاست‌های اقتصادی، مدیران تمایل و انگیزه بیشتری جهت اقدام به مدیریت سود می‌یابند (**اخگر و همکاران، ۱۴۰۰**). در پژوهش دیگری با عنوان تأثیر عملکرد صندوق‌های سرمایه‌گذاری بر مدیریت سود پویا در عرضه اولیه که به روش تحلیل همبستگی انجام پذیرفته بیان گردیده که مدیران شرکت‌های با عملکرد مطلوب بر مبنای فرضیه هزینه سیاسی تمایل به مدیریت سود کاهشی در مرحله عرضه اولیه داشته و مدیران شرکت‌های با عملکرد ضعیف بر مبنای فرضیه علامت‌دهی در بازار سرمایه تمایل به مدیریت سود افزایشی در مرحله پس از عرضه اولیه دارند (**نجفی راد و همکاران، ۱۴۰۰**).

کفاش پور یزدی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش خود با عنوان بررسی اثر تقارن اطلاعاتی بر رابطه بین پیش‌بینی سود مدیریت و ریسک شرکت که با استفاده از مدل‌های ایستا و پویا انجام گردیده بیان داشته‌اند که هر چقدر گزارش‌ها و اطلاعات مالی دقیق‌تر ارائه و افشا گردند پیش‌بینی سودهای آتی نیز میسرتر خواهد بود و هرچه پیش‌بینی سود از کیفیت بیشتری برخوردار باشد، ریسک سیستماتیک کاهش می‌یابد.

کلباسی و خسروی (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان بررسی تأثیر کیفیت حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی در زمان عرضه اولیه، با استفاده از رگرسیون چندمتغیره نشان دادند اقلام تعهدی و جریان‌های نقدی به‌عنوان سنجه کیفیت گزارشگری مالی با کیفیت حسابرسی که با اندازه مؤسسه حسابرسی آزمون شده در ارتباطند به‌طوری که تغییر در کیفیت حسابرسی منجر به تغییر در کیفیت گزارشگری مالی می‌شود و در هنگام تغییر سطح کیفیت حسابرسی، کیفیت گزارشگری مالی نیز تغییر می‌یابد.

نوروزی زاده و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهش خود با عنوان تأثیر فشار بازار سهام بر منافع مالیاتی شرکت که به روش رگرسیون چندمتغیره انجام گردیده بیان داشته‌اند که بین فشار بازار سهام و منافع مالیاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط مثبت (مستقیم) معناداری وجود دارد بطوری که به ازای یک واحد افزایش در فشار بازار سهام، منافع مالیاتی شرکت‌ها حدود یک واحد افزایش می‌یابد.

گرد و میری پوده (۱۳۹۷) به نقل از **فرس و کیت (۲۰۱۵)**؛ **گودمن و همکاران (۲۰۱۱)** در پژوهش خود با عنوان دیدگاه مدیریت خطا نسبت به کیفیت حسابرسی «حرکت به سمت مدل چند سطحی» نشان دادند فرض بنیادین این است که خطاهای انسانی، همیشه وجود دارند و از هر خطایی نمی‌توان پیشگیری کرد در نتیجه، سازمان‌ها باید انعطاف‌پذیری فردی را ارتقا دهند و برای حل خطاهای در حال وقوع، تقسیم فعالیت کنند.

نادری و حاجبها (۱۳۹۷) در پژوهش خود با عنوان تأثیر ضعف‌های بااهمیت کنترل داخلی بر کیفیت حسابداری که به روش رگرسیون چندمتغیره انجام شده دریافتند بین کنترل‌های داخلی و کیفیت حسابداری رابطه مثبت و معناداری وجود دارد، بدین معنا که شرکت‌هایی که ضعف‌های بااهمیت کنترل داخلی کمتری دارند کیفیت ارقام نقد عملیاتی و ارقام نقد سرمایه‌گذاری شان نسبت به ارقام تعهدی بالاتر بوده است.

پژوهش **امیر آزاد و همکاران (۱۳۹۷)** با عنوان الگوی مفهومی عوامل مؤثر بر کیفیت گزارشگری مالی در ایران که به روش نظریه‌پردازی زمینه‌بنیان انجام شده، نشان داده که فشار بازار سرمایه، هزینه‌های سیاسی، اجتناب مالیاتی، معاملات با اشخاص وابسته، عدم تقارن اطلاعاتی، شرایط قراردادهای وام، انگیزه پاداش مدیران و رقابت در بازار بر کیفیت گزارشگری مالی موثرند.

پیشینه خارجی

اقبال و همکاران^۱ (۲۰۲۱) در پژوهشی با عنوان رقابت در بازار محصول و کیفیت پیش‌بینی تحلیلگران مالی با تأکید بر نقش میانجی کیفیت گزارشگری مالی که به روش رگرسیون چندمتغیره انجام شده، نشان داده‌اند که افزایش کیفیت رقابت در بازار تولید، کیفیت گزارشگری مالی را افزایش می‌دهد که این خود باعث افزایش کیفیت پیش‌بینی تحلیلگران مالی می‌گردد. **کالدونسکی و همکاران^۲ (۲۰۲۱)** در پژوهشی با عنوان فشار بازار سرمایه، مدیریت سود واقعی و ثبات مالکیت نهادی که به روش رگرسیون چندمتغیره انجام گردیده بیان داشته، ارتباط منفی بین مدیریت سود واقعی و ثبات مالکیت نهادی نشان می‌دهد که شرکت‌هایی با مالکیت پایدارتر درگیری کمتری در خصوص دستکاری فروش و نشان دادن تولید بیش از حد داشته لذا چنین شرکت‌هایی فشار بازار سرمایه کمتری تجربه نموده‌اند.

کازمیدو، کازندیز، لاداس و نکاکیس^۳ (۲۰۲۰) در پژوهش خود با عنوان تنظیم جریان سرمایه: تأثیرات بر نقدینگی و نقش کیفیت گزارشگری مالی که به روش رگرسیون خطی انجام شده دو عامل تعیین‌کننده عدم تقارن اطلاعاتی یعنی محافظه‌کاری مشروط و سطح مدیریت سود را بررسی نمودند، نتایج نشان داده کیفیت گزارشگری مالی که با محافظه‌کاری مشروط بالاتر و مدیریت سود پایین‌تر اندازه‌گیری می‌شود، برای نقدینگی مفید است. باین حال، در طول دوره کنترل سرمایه، رابطه بین محافظه‌کاری مشروط و نقدینگی منفی می‌شود بنابراین، احتمالاً رابطه منفی بین محافظه‌کاری مشروط و نقدینگی به دلیل این است که سرمایه‌گذاران شرکت‌های محافظه‌کارتر را به عنوان معیار مقابله با بحران، در پرتفوی خود نگه می‌دارند. **پیرولی^۴ (۲۰۲۰)** در پژوهشی با عنوان پایداری و پیش‌بینی درآمد در اقتصاد نوظهور جورجیا، از متغیرهای پایداری سود و قابلیت پیش‌بینی سود به عنوان سنج‌های کیفیت گزارشگری مالی استفاده و جهت آزمون فرضیه‌های پژوهش از روش رگرسیون چندمتغیره استفاده نموده است، نتایج پژوهش بیانگر این بوده که مدیریت سود واقعی بر پایداری سود تأثیر منفی و معناداری دارد.

در پژوهشی دیگر به تأثیر مدیریت سود بر پایداری سود پرداخته و نتایج مطالعه مذکور نتایج پژوهش پیشین را تصدیق نموده و نشان داده که مدیریت سود واقعی بر پایداری سود تأثیر منفی و معناداری می‌گذارد (**لی، ۲۰۱۹**).

گولد، گرانولد و سالتریو (۲۰۱۹) در پژوهش خود با عنوان مدیریت خطا و کیفیت حسابرسی که به روش مطالعه میدانی انجام شده بیان داشته فضاهای متفاوت مدیریت خطا در سازمانها بر تمایل حسابرسان برای گزارش خطاهای کشف

¹ Iqbal

² Kałdoński, Jewartowski & Mizerk

³ Kosmidou, Kousenidis, Ladas & Negkakis

⁴ Pirveli

⁵ Li

شده در شرایطی که گزارش خطاها برای جبران آنها ضروری است، تأثیر می‌گذارند که این میل به افشای خطاها نشان دهنده استقلال حسابرس و کیفیت حسابرسی بوده و بالطبع تأثیر مستقیمی بر کیفیت گزارشگری مالی خواهد داشت.

دنگ، لو و کو^۱ (۲۰۱۷) در پژوهش خود با عنوان تأثیر افشای داوطلبانه بر کیفیت سود که به روش رگرسیون خطی انجام شده به بررسی رابطه بین افشای داوطلبانه ضعف‌های بااهمیت کنترل داخلی و کیفیت سود پرداخته و دریافته‌اند که کنترل داخلی یک ابزار موثر برای کنترل خطرات سازمانی است و کیفیت سود با افشای ضعف‌ها رابطه مثبت دارد.

بولتون، لیان، راپلی و ژاو^۲ (۲۰۱۶) در پژوهش خود با عنوان تأثیر همگرایی صنعت بر افشای ضعف‌های بااهمیت کنترل داخلی که به روش رگرسیون خطی انجام شده پرداخته و دریافته‌اند که وقتی شرکت‌ها ضعف‌های بااهمیت کنترل داخلی را گزارش می‌کنند و کاهش قیمت سهام را تجربه می‌کنند شرکت‌های مشابه آن صنعت نیز کاهش قیمت سهام را تجربه خواهند کرد و این نشان بارز همگرایی در صنایع است.

لینارد، پتروسک، آلام و یو^۳ (۲۰۱۶) در مطالعاتشان با عنوان کنترل‌های داخلی و احتمال دستکاری سود دریافته‌اند که شرکت‌های باضعف‌های بااهمیت در کنترل داخلی دارای سطح بالاتری از دستکاری فعالیت‌های واقعی از طریق تغییر عملیات برای کسب درآمد بالاتر در کوتاه مدت هستند.

با توجه به پیشینه داخلی و خارجی پژوهش حاضر، پرواضح است که مدیریت خطا به‌عنوان عاملی اساسی و مهم در توسعه بازار سرمایه به‌شمار می‌آید و با توجه به اینکه فشار بازار سرمایه نقش حیاتی در توسعه بازار سرمایه ایفا می‌نماید و بطور خاص پژوهشی در حوزه تأثیر مدیریت خطا بر عوامل موثر بر توسعه بازار سرمایه صورت پذیرفته لذا انجام پژوهش خاص در این حوزه، خلا تحقیقاتی موجود را برطرف می‌نماید.

روش پژوهش و تجزیه و تحلیل داده‌ها

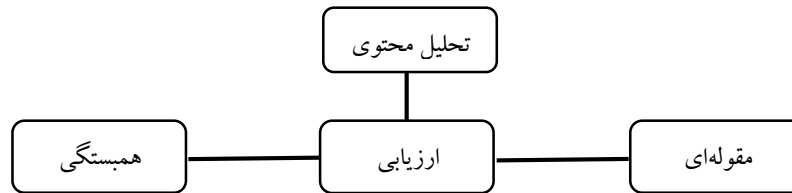
پژوهش حاضر از منظر فرایند اجرا پژوهشی ترکیبی و از منظر هدف، توصیفی و تحلیلی است. از منظر نتیجه اجرا کاربردی و از منظر منطبق اجرا، ترکیبی از قیاس و استقرا و از منظر بعد زمانی ترکیبی از طولی و مقطعی است. با توجه به اینکه هدف پژوهش بررسی تأثیر پیامدهای عدم مدیریت خطا بر کیفیت ابعاد گزارشگری مالی است، برای به‌دست آوردن پیامدهای مذکور از روش تحلیل محتوی استفاده گردیده است. تحلیل محتوا از روش‌های اسنادی است که به بررسی نظام‌مند، عینی، کمی و تعمیم‌پذیر پیام‌های ارتباطی می‌پردازد و از آن برای بررسی محتوای آشکار پیام‌های موجود در یک متن استفاده می‌شود و استفاده از بعد علمی تحلیل محتوی را می‌توان به بهره‌گیری از آن در شناخت کلمات، لغات و اصطلاحات بیان داشت. استفاده از روش تحلیل محتوی مزایایی در بر دارد که عبارتند از: ۱- جمع‌آوری داده‌ها ۲- شفاف و قابل تکرار ۳- انعطاف‌پذیری بالا. از آن رو که هدف، تحلیل محتوای پیام‌ها در قالب عبارت‌های عددی و در نتیجه استفاده از فنون کمی است که قابلیت این روش را افزایش می‌بخشد، باید داده‌ها به صورت کمی (شمارش و درصد) تبدیل شود لذا با توجه به مزایای روش تحلیل محتوی و ماهیت پژوهش حاضر، جهت به‌دست آوردن بخشی از داده‌های پژوهش (پیامدهای عدم مدیریت خطا) از روش تحلیل محتوی استفاده گردیده است بدین صورت که با مطالعه گزارش حسابرس مستقل و تحلیل خطا به خط بندهای گزارش حسابرسی و یافتن کلمات کلیدی خطاها به تعداد گردآوری و در مدل رگرسیونی قرار داده شده است بنابراین در پژوهش حاضر منبع مورد استفاده جهت تحلیل محتوای

¹ Wei Lu, dong Ji & Wen Qu

² Bolton, Lian, Rupley & Zhao

³ Lenard, Petrusk, Alam

بخشی از داده‌ها و استخراج و شمارش آنها (پیامدهای عدم مدیریت خطا)، گزارش حسابرسی مستقل سالیانه است که نحوه تحلیل محتوای آنها در بخش نحوه اندازه‌گیری متغیرها مفصل بیان می‌گردد. انواع تحلیل محتوی در شکل ۱ آمده است:

شکل ۱. انواع تحلیل محتوی

از میان سه نمونه تحلیل محتوای مندرج در شکل ۱ نمونه مقوله‌ای بیش از بقیه معروف است و در ایران در برخی از پژوهش‌ها به‌تنهایی از آن استفاده شده است. در این روش ابتدا متن مورد نظر (در این پژوهش بندهای گزارش حسابرسی مدنظر است) را به اجزایی تجزیه گردیده سپس اجزای آن را به طبقاتی تقسیم و با شمارش فراوانی هر طبقه میزان و مقیاس آن طبقه به‌دست آمده است.

نحوه اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش

مدیریت خطا

مدیریت خطا مبتنی بر کنترل‌های داخلی است و بر طبق مبانی سند کوزو ۲۰۱۳ که اهداف اساسی کنترل‌های داخلی را سه هدف عملیاتی، رعایتی و گزارشگری بیان داشته، هر اقدامی که مانع دستیابی واحد تجاری به اهداف فوق گردد خطا محسوب می‌گردد (نادری و همکاران، ۱۴۰۱). بنابراین برای اندازه‌گیری مدیریت خطا در پژوهش حاضر، خطاها به سه دسته عملیاتی، رعایتی و گزارشگری تقسیم شده که جهت استخراج خطاهای مذکور، تعداد ۱۲۰۰ گزارش حسابرسی از سال ۹۲ تا سال ۹۹ مطالعه و کلیه خطاهای گزارش شده به روش تحلیل محتوی استخراج، جمع‌آوری و شمارش گردیده است. تعداد ۳۵ نوع خطا (پیامدهای ناشی از عدم مدیریت خطا) طی سال‌های مذکور شناسایی و در مدل قرار داده شده است بدین صورت که تمامی بندهای گزارش حسابرسی مورد مطالعه قرار گرفته و کلمات یا عبارات کلیدی جهت تشخیص خطاهای سه‌گانه فوق استخراج گردیده است به‌عنوان مثال عبارت «عدم استفاده بهینه از ظرفیت تولید» به‌عنوان عبارت پرتکرار در بندهای گزارش حسابرسی نشانگر عدم کارایی واحد تجاری بوده و به‌عنوان خطای عملیاتی در نظر گرفته شده است، خطای عملیاتی مجموعه‌ای از خطاهای کارایی و اثربخشی را در بر می‌گیرد و عبارت «عدم استفاده بهینه از ظرفیت تولید» به خوبی گویای عدم مدیریت خطا در این حوزه است که این ناکارایی به‌عنوان پیامد عدم مدیریت خطای عملیاتی در نظر گرفته شده و یک واحد نمره به خود اختصاص داده است همچنین مثال دیگر در خصوص خطاهای اثربخشی است که واحدهای تجاری که در دایره وصول مطالبات خود مشکل اساسی داشته و عبارت «مطالبات را کد» در بند گزارش حسابرسی سالانه آنها توسط حسابرس گزارش شده است به‌عنوان معیار عدم اثربخشی در نظر گرفته شده است بدین معنا که این شرکت‌ها جدای از بحث کارایی، فروش داشته اما توان باز یافت مبالغ مربوط به فروش خود را نداشته‌اند لذا علی‌الرغم کارایی یا عدم کارایی لازم، فاقد اثربخشی لازم بوده‌اند و لذا عبارت «مطالبات را کد» بیانگر عدم مدیریت خطا در حوزه اثربخشی عملیات واحد تجاری بوده و به‌عنوان پیامد عدم مدیریت خطای عملیاتی در نظر گرفته شده و یک واحد نمره به خود اختصاص داده است بنابراین، شرکت‌هایی که خطاهای کمتری در حوزه عملیاتی (کارایی و اثربخشی) داشته نشان داده‌اند که مدیریت خطای عملیاتی در آنها در سطح بالاتری قرار دارد و مدیران و

کارکنان این شرکت‌ها نسبت به سایرین موفق‌تر عمل نموده‌اند. درخصوص تعارف سایر سطوح مختلف خطاها و پیامدهای ناشی از عدم مدیریت خطا ذیلا مطالب بیشتری آورده شده است:

- **خطاهای عملیاتی^۱ (OPER_EROR):** خطاهایی هستند که بطور مستقیم یا غیرمستقیم دستیابی به اهداف عملیاتی واحد تجاری را تهدید خواهند کرد. برخی از این خطاها عبارتند از: عدم استفاده بهینه از ظرفیت تولید، عدم میزان فروش مکفی، عدم وصول به موقع مطالبات یا همان اعتبارسنجی مشتریان (خطای دووجهی / خطای عملیاتی و رعایتی) و به تبع آن عدم وصول وجوه نقد ناشی از فروش که موجب از دست رفتن منابع مالی شده و شرکت را با بحران کمبود وجه نقد جهت ایفای تعهدات، اخذ تسهیلات و به‌دنبال آن تحمل هزینه‌های گزاف مالی و در نهایت زیاندهی (دووجهی) نموده است، از آنجا که زیان‌ده بودن واحد تجاری هم مربوط به عملیات واحد تجاریست (خطای عملیاتی) و هم مربوط به شمول ماده ۱۴۱ قانون تجارت که مربوط به انحلال است (خطای رعایتی)، یک خطای دووجهی قلمداد می‌شود.

- **خطاهای رعایتی (رعایت قوانین و مقررات)^۲ (OBSERVE_EROR):** خطاهایی هستند که بطور مستقیم یا غیرمستقیم دستیابی به اهداف رعایتی واحد تجاری را تهدید خواهند کرد. عدم رعایت مفاد استانداردهای حسابداری که هم خطای رعایتی و هم خطای گزارشگری است (دووجهی)، عدم رعایت مفاد آئین‌نامه‌ها (آئین‌نامه معاملات یکی از این آئین‌نامه‌هاست که اعتبارسنجی مشتریان یا همان عدم وصول به موقع مطالبات نیز در آن تعییبه شده است که هم خطای عملیاتی محسوب شده و هم خطای رعایتی (خطای دووجهی)، و قوانین درون‌سازمانی یا برون‌سازمانی که از جمله خطاهای رعایتی یا همان عدم رعایت قوانین و مقررات است که به نوبه خود می‌توانند ادامه حیات واحد تجاری را با تردید اساسی روبرو نمایند.

- **خطاهای گزارشگری (پاسخگویی)^۳ (REPORT_EROR):** خطاهایی هستند که بطور مستقیم یا غیرمستقیم دستیابی به اهداف گزارشگری یا پاسخگویی واحد تجاری را تهدید خواهند کرد. خطاهایی از قبیل عدم پاسخگویی به موقع، عدم ارائه گزارش‌های بورسی در وقت مقرر، عدم تهیه و ارائه سایر گزارش‌های لازم‌الاجرا (گزارش کنترل‌های داخلی) و عدم ارائه محتویات ارقام مالی مطابق با استانداردهای لازم‌الاجرای حسابداری و غیره که موجب گزارشگری منحرفانه می‌شود و هرگونه گزارشگری به نیت گمراه نمودن استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی نیز از این دسته‌اند. در ادامه جدول خلاصه مهم‌ترین پیامدهای پرتکرار عدم مدیریت خطای استخراج شده به روش تحلیل محتوی از بطن گزارش حسابرس مستقل و تعداد دفعات تکرار آنها که قبلا به آن پرداخته شد بیان می‌گردد:

جدول ۱. تعداد پیامدهای عدم مدیریت خطای استخراج شده به روش تحلیل محتوی از بطن گزارش حسابرس مستقل			
شرح خطا/ نوع خطا و تعداد دفعات تکرار	عملیاتی	رعایتی	گزارشگری
عدم استفاده بهینه از ظرفیت تولید	۱۳۲		
مطالبات راكد	۱۱۷		
موجودی‌های راكد	۱۲۷		
زیانده بودن	۱۶۸		
عدم رعایت حدنصاب سهام شناور		۱۱۵	
عدم رعایت ماده ۱۲۹ ق ت		۱۷۶	

¹ Operational Errors

² Observational Errors

³ Reporting Errors

گزارشگری	رعایتی	عملیاتی	شرح خطا/ نوع خطا و تعداد دفعات تکرار
	۱۶۶		عدم رعایت مفاد آئین‌نامه‌ها
۱۲۲			عدم رعایت مفاد استانداردهای حسابداری
۳۸۳			عدم ارائه به‌موقع گزارش‌ها

فشار بازار سرمایه

برای بررسی تأثیر مدیریت خطا بر فشار بازار سرمایه در پژوهش حاضر از روش **گلیسون و همکاران (۲۰۰۸)** پیروی می‌شود که شامل متغیرهای فشار بازار ذیل است:

EP (Earnings pressure): فشار سود است که از تقسیم درآمد عملیات مستمر بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام به دست می‌آید، از ارزش بازار سهام در پایان سال مالی استفاده می‌شود (**گلیسون و همکاران، ۲۰۰۸**). پیش‌بینی می‌شود که ارتباط منفی بین EP با Error Management وجود داشته باشد بدین معنا که شرکت‌های با سود پائین بیشتر در معرض رشد تهاجمی سود هستند چرا که آنها جهت دستیابی به سطح سود مورد نظر خویش، بیشتر اقدام به دستکاری فعالیت‌های واقعی می‌نمایند و برای دستیابی بدین منظور بیشتر سعی بر نادیده گرفتن و دور زدن کنترل‌های داخلی می‌نمایند و اینها همان شرکت‌های با مدیریت خطای کمتر نسبت به سایرین خواهند بود.

BM (Book Value to Market Value): نسبتی است که از تقسیم ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام به دست می‌آید. از آنجا که شرکت‌هایی با ارزش دفتری پائین نسبت به ارزش بازار ممکن است در معرض فشارهای بازار بیشتری باشند، پیش‌بینی می‌شود که ارتباط منفی بین BM با Error Management وجود داشته باشد چرا که شرکت‌های با مدیریت خطای کمتر نسبت به سایرین، بیشتر در معرض چنین فشارهایی هستند زیرا آنها جهت اصلاح نسبت مذکور بیشتر اقدام به دستکاری فعالیت‌های واقعی خود می‌نمایند.

SIZE: اندازه شرکت است که با لگاریتم طبیعی ارزش بازار حقوق صاحبان سهام اندازه‌گیری می‌شود، از آنجا که ممکن است ذی‌نفعان از شرکت‌های بزرگتر و فعالان بازار انتظارات بیشتری داشته باشند لذا، پیش‌بینی می‌شود شرکت‌های بزرگتر مدیریت خطای بالاتری داشته باشند.

EPS_Growth: رشد سود هر سهم است که در پایان سال مالی اندازه‌گیری می‌شود. انتظار می‌رود بنگاه‌هایی با رشد مداوم سود هر سهم بیشتر در کانون توجه سهامداران قرار گیرند و این شرکت‌ها بیشتر بر مدیریت خطای واحد تجاری خویش تمرکز نمایند؛ بنابراین، انتظار می‌رود یک ارتباط معنادار بین Error Management با EPS_Growth وجود داشته باشد.

مدل‌های رگرسیونی

از آنجا که مدیریت خطا منطبق بر کنترل‌های داخلی است و پژوهش‌های انجام شده در خصوص کنترل‌های داخلی (ضعف‌های کنترل داخلی) و مدیریت خطا (پیامدهای عدم مدیریت خطا) اکثراً به صورت فازی یا تعدادی بوده در پژوهش حاضر نیز متغیر مستقل (پیامدهای عدم مدیریت خطا) به روش تحلیل محتوی از بطن گزارش حسابرس مستقل استخراج گردیده و سپس در قالب تعداد به شمارش درآمده سپس تعداد خطاها در مدل‌های رگرسیونی جایگذاری شده و آثار تعدادی خطاها بر فشار بازار سرمایه به عنوان متغیر تأثیرپذیر مورد آزمون واقع شده است (**نادری و همکاران، ۱۴۰۱** و **گلیسون و همکاران، ۲۰۰۸**).

مدل‌های رگرسیون (۱-۴): سنجش تأثیر مدیریت خطای عملیاتی، رعایتی و گزارشگری را بر فشار بازار سرمایه شامل چهار متغیر وابسته: فشار سود، نسبت ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام، اندازه شرکت و رشد سود هر سهم نشان می‌دهد.

مدل (۱)

$$EP = \beta_0 + \beta_1 \text{number of OPER\_ERROR}_{i,t} + \beta_2 \text{number of OBSERVE\_ERROR}_{i,t} + \beta_3 \text{number of Report\_ERROR}_{i,t} + \beta_4 \text{Age}_{i,t} + \beta_5 \text{Ftc}_{i,t} + \beta_6 \text{LEV}_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

در مدل (۱) فشار سود به عنوان متغیر وابسته، تعداد خطاهای عملیاتی، رعایتی و گزارشگری به عنوان متغیرهای مستقل و عمر شرکت، مبادلات خارجی و اهرم مالی به عنوان متغیرهای کنترل در مدل وارد گردیده است، در انتهای مدل مقادیر پسماند مدل قرار دارد.

EP: فشار سود است که از تقسیم درآمد عملیات مستمر بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام به دست می‌آید.
 number of Oper_Error: تعداد خطاهای عملیاتی مستخرج از گزارش حسابرس مستقل
 number of Observe_Error: تعداد خطاهای رعایتی مستخرج از گزارش حسابرس مستقل
 number of Report_Error_{i,t}: تعداد خطاهای گزارشگری مستخرج از گزارش حسابرس مستقل
 Age (Firm Age): لگاریتم طبیعی تعداد سال‌های عمر شرکت است (بولتون و همکاران، ۲۰۱۶).
 Ftc_{i,t} (Foreing Transactions): برابر با ۱ است اگر شرکت مبادلات جاری خارجی داشته باشد (بولتون و همکاران، ۲۰۱۶).
 Lev (Leverag): برابر است با نسبت مجموع بدهی‌ها به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام، هرچقدر اهرم مالی ضعیف‌تر باشد شرکت دارای نقاط ضعف بیشتری خواهد بود (بولتون و همکاران، ۲۰۱۶).

$\varepsilon_{i,t}$: مقادیر پسماند مدل

مدل (۲)

$$BM = \beta_0 + \beta_1 \text{number of OPER\_ERROR}_{i,t} + \beta_2 \text{number of OBSERVE\_ERROR}_{i,t} + \beta_3 \text{number of Report\_ERROR}_{i,t} + \beta_4 \text{Age}_{i,t} + \beta_5 \text{Ftc}_{i,t} + \beta_6 \text{LEV}_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

در مدل (۲) نسبت ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام به عنوان متغیر وابسته در مدل قرار گرفته است.

BM (book value to market value): نسبتی است که از تقسیم ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام به دست می‌آید (گلیسون و همکاران، ۲۰۰۸؛ بولتون و همکاران، ۲۰۱۶).
 توضیح مابقی متغیرهای موجود در مدل قبلاً آورده شده است.

مدل (۳)

$$\text{SIZE} = \beta_0 + \beta_1 \text{number of OPER\_ERROR}_{i,t} + \beta_2 \text{number of OBSERVE\_ERROR}_{i,t} + \beta_3 \text{number of Report\_ERROR}_{i,t} + \beta_4 \text{Age}_{i,t} + \beta_5 \text{Ftc}_{i,t} + \beta_6 \text{LEV}_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

در مدل (۳) اندازه شرکت به عنوان متغیر وابسته در مدل قرار گرفته است.

Size_{i,t}: اندازه شرکت است که از لگاریتم طبیعی ارزش بازار حقوق صاحبان سهام به دست می‌آید (بولتون و همکاران، ۲۰۱۶).

مدل (۴):

$$EPS\_Growth = \beta_0 + \beta_1 \text{number of OPER EROR } i,t + \beta_2 \text{number of OBSERVE EROR } i,t + \beta_3 \text{number of Report EROR } i,t + \beta_4 \text{Age } i,t + \beta_5 \text{Ftc } i,t + \beta_6 \text{LEV } i,t + \epsilon$$

در مدل ۴ رشد سود هر سهم به عنوان متغیر وابسته در مدل قرار گرفته است.

EPS_Growth: رشد سود هر سهم است که از محاسبه سود سال جاری منهای سود سال قبل تقسیم بر سود سال قبل به دست می‌آید.

نحوه جمع‌آوری داده‌ها و دوره زمانی پژوهش

جامعه مورد نظر در این پژوهش شامل کلیه شرکت‌هایی است که تا پایان اسفندماه ۱۳۹۰ در سازمان بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده‌اند. نمونه‌گیری پژوهش نیز به صورت هدفمند بوده بدین صورت که در هر مرحله از بین کلیه شرکت‌های موجود، شرکت‌هایی که دارای شرایط زیر نبوده‌اند، حذف شده و در نهایت کل شرکت‌های باقیمانده برای انجام آزمون انتخاب شده‌اند. دوره‌ی زمانی پژوهش نیز از سال ۱۳۹۲ تا پایان سال ۱۳۹۹ در نظر گرفته شده که تعداد ۱۲۰۰ سال - شرکت است. جدول ۲ نحوه انتخاب نمونه را نشان می‌دهد:

جدول ۲. نحوه انتخاب نمونه

تعداد	شرکت
۴۰۳	تعداد کل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در پایان سال ۱۳۹۱
۱۱۹	تعداد شرکت‌های سرمایه‌گذاری، بیمه، لیزینگ، بانک‌ها و ...
۴۹	تعداد شرکت‌هایی که پایان سال مالی آن پایان اسفند نیست
۳۸	تعداد شرکت‌هایی که در دوره پژوهش دارای اطلاعات ناقص بودند
۴۷	تعداد شرکت‌هایی که طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۹ از بورس خارج شده‌اند
۱۵۰ / ۱۲۰۰	تعداد شرکت‌های باقیمانده به عنوان نمونه / تعداد سال - شرکت

یافته‌های پژوهش

جهت تجزیه و تحلیل شواهد گردآوری شده پژوهش از شاخص توصیفی و استنباطی آمار استفاده شده است. برای معرفی شاخص‌های نمونه آماری و متغیرهای مدل پژوهش از تحلیل توصیفی و جهت آزمون فرضیه‌های پژوهش از تحلیل استنباطی استفاده شده است. در ادامه نتایج تجزیه و تحلیل و یافته‌های پژوهش در دو بخش ارائه شده است.

آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

در پژوهش حاضر شواهد مورد نیاز با استفاده از اسناد سازمانی تعداد ۱۵۰ شرکت بورس اوراق بهادار تهران گردآوری شده است. این شواهد مرتبط با دوره زمانی ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۹ است. در تحلیل توصیفی با استفاده از آمار توصیفی ویژگی‌های شواهد بیان شده است. متغیرهای پژوهش شامل هشت متغیر با مقیاس اسمی و مقیاس فاصله‌ای یا نسبتی سنجش شده است. متغیرهای: خطای عملیاتی، خطای رعایتی، خطای گزارشگری، لگاریتم طبیعی ارزش بازار حقوق صاحبان سهام و لگاریتم طبیعی عمر شرکت دارای مقادیر کمی و با مقیاس فاصله‌ای یا نسبتی مشخص شده است که برای توصیف این متغیرها از شاخص‌های گرایش مرکزی و پراکندگی استفاده شده است. متغیر معاملات خارجی با مقیاس اسمی دو وجهی مشخص و با شاخص‌های فراوانی و درصد فراوانی و نما مورد تحلیل قرار گرفته است که در جدول ۲ آمده است:

جدول ۳. آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

نام متغیر	علامت اختصاری	میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	انحراف معیار	چولگی	کشدگی
خطای عملیاتی	OB_ER	۴/۲۳۵	۴/۰۰۰	۱۹/۰۰۰	۰/۰۰۰	۲/۸۳۵	۱/۵۶۰	۶/۶۸۴
خطاهای رعایتی	OP_ER	۱/۹۱۴	۲/۰۰۰	۱۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۱/۵۶۹	۰/۹۷۵	۴/۱۳۵
خطاهای گزارشگری	RE_ER	۲/۵۶۸	۲/۰۰۰	۱۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۱۰۹۰۱	۰/۶۲۵	۳/۵۹۰
عمر شرکت	AGE	۳۹/۱۶۰	۴۱/۰۰۰	۶۸/۰۰۰	۱۰/۰۰۰	۱۳/۰۸۰	-۰/۱۴۳	۱/۸۶۱
مبادلات خارجی	FTC	۰/۷۷۶	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۴۱۷	-۱/۳۲۶	۲/۷۵۸
بدهی	LEV	۱/۵۱۵	۱/۲۲۳	۱۳۱۴/۴۷۳	-۵۲۴۶/۵۳	۱۵۸/۰۲۵	-۲۵/۵۵۸	۹۲۱/۶۴۳
لگاریتم فشار سود	EP	۰/۳۹۱	۰/۰۲۰	۳/۹۹۰	-۳/۵۱	۱/۳۳۴	۰/۹۹۹	۳/۸۹۳
ارزش بر ارزش بازار	BM	۱۱۴/۸۸۷	۰/۴۵۰	۳۶۹۳/۶۰۰	-۲۹۹/۹	۳۵۱/۳۳	۴/۲۸۲	۲۵/۷۵۳
اندازه شرکت	SIZE	۵/۶۸۵	۶/۰۰۰	۸/۹۸۰	۱/۱۱۰	۱/۶۱۶	-۰/۹۷۴	۳/۴۷۴
رشد سود هر سهم	EP_G	۳/۴۵۳	۰/۱۲۰	۳۷۱۷/۹۰	-۲۵۱/۵۲	۱۰۲/۷۶۶	۳۴/۹۹۴	۱۲۶۵/۱۶۳

همانطور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود خطاهای سه‌گانه عملیاتی، رعایتی و پاسخگویی که از بطن ۱۲۰۰ گزارش حسابرسی به روش تحلیل محتوی و به صورت دستی گردآوری و استخراج گردیده شامل ۳۵ نوع خطا است اما در جدول فوق تعداد خطاها ۴۰ نوع بیان شده که ۵ نوع از خطاها دوجویی بوده بدین معنا که هم جنبه عملیاتی داشته و هم جنبه رعایتی یا گزارشگری داشته لذا در هر دو طبقه بندی درج گردیده است. میانگین خطای عملیاتی که همان خطاهای اثربخشی و کارایی هستند ۴/۲۳۵ است که از بقیه بالاتر است که این نشان دهنده این است که مدیران و کارکنان شرکت‌ها بیشترین خطاها را در زمینه کارایی و اثربخشی فعالیت واحد تجاری داشته و کمترین عارضه‌یابی در این بخش صورت گرفته است. برای بررسی مدل‌های پژوهش تعدادی آزمون مقدماتی و تشخیصی انجام گرفته است که در ادامه در مورد آنها بحث شده است.

نتایج همبستگی پیرسون بین متغیرهای پژوهش: براساس نتایج همبستگی پیرسون متغیر خطای رعایتی در سطح ۹۹٪ اطمینان با متغیرهای: خطای عملیاتی، خطای گزارشگری و عمر شرکت همبستگی مثبت و با متغیرهای: فشار سود و نسبت تقسیم ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام همبستگی منفی دارد. متغیر خطای عملیاتی در سطح ۹۹٪ اطمینان با متغیرهای: خطای گزارشگری و عمر شرکت همبستگی مثبت و با متغیرهای: فشار سود، نسبت تقسیم ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام و اندازه شرکت همبستگی منفی دارد. متغیر خطای گزارشگری در سطح ۹۹٪ اطمینان با متغیر عمر شرکت همبستگی مثبت دارد. متغیر عمر شرکت در سطح ۹۹٪ اطمینان با متغیر اندازه شرکت همبستگی مثبت و با متغیرهای: فشار سود در سطح ۹۹٪ اطمینان و با متغیر نسبت تقسیم ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام در سطح ۹۰٪ اطمینان همبستگی منفی دارد. متغیر فشار سود در سطح ۹۹٪ اطمینان با متغیر نسبت تقسیم ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام همبستگی مثبت و با متغیر اندازه شرکت همبستگی منفی دارد. متغیر نسبت تقسیم ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام با اندازه شرکت در سطح ۹۹٪ اطمینان همبستگی منفی دارد.

جدول ۴. ضرایب همبستگی پیرسون بین متغیرهای توضیحی و وابسته پژوهش و آزمون ضرایب بین متغیرهای پژوهش

متغیرها	OB_ER	OP_ER	RE_ER	AGE	LEV	EP	BM	SIZE	EP_G
خطای رعایتی	۱/۰۰								
خطای عملیاتی	۰/۵۹۲	۱/۰۰							
خطای گزارشگری	۰/۴۸۷	۰/۴۳۸	۱/۰۰						
عمر شرکت	۰/۰۶۹	۰/۱۱۸	۰/۰۹۲	۱/۰۰					
بدهی	-۰/۰۰۷	-۰/۰۳۰	-۰/۰۰۵	-۰/۰۰۷	۱/۰۰				
فشار سود	-۰/۱۶	-۰/۱۲۳	-۰/۰۴۸	-۰/۱۵۸	-۰/۰۰۵	۱/۰۰			
ارزش بر ارزش بازار	-۰/۱۱۹	-۰/۱۲۹	-۰/۰۴۲	-۰/۰۵۱	۰/۰۰۰۷	۰/۷۰۴	۱/۰۰		
اندازه شرکت	-۰/۰۳۲	-۰/۱۱۵	-۰/۰۰۷	۰/۰۷۹	-۰/۰۱۲	-۰/۷۱۲	-۰/۵۴۵	۱/۰۰	
رشد سود هر سهم	۰/۰۰۳	۰/۰۴۱	-۰/۰۰۰۹	۰/۰۰۲	۰/۰۰۱	۰/۰۲۲	-۰/۰۰۷	۰/۰۰۷	۱/۰۰

*** = سطح معناداری ۹۹٪ اطمینان، * = سطح معناداری ۹۰٪ اطمینان

بررسی مانایی متغیرها: برای اجتناب از نتایج نامطمئن قبل از برازش مدل‌های پژوهش اقدام به بررسی غیرکاذب بودن رگرسیون با استفاده از آزمون مانایی شده است. نامانایی متغیر سبب رخداد مشکل رگرسیون کاذب می‌شود. شاخص‌ها و آزمون‌های مختلفی برای این منظور وجود دارد که در این پژوهش از آزمون ریشه واحد لوین و همکاران استفاده شده است. این آزمون برای متغیرهای دارای مقیاس فاصله ای یا نسبی مورد استفاده قرار گرفته است. همچنانکه در جدول ۵ مشخص شده است مقادیر آماره‌های محاسبه شده کوچکتر از مقدار بحرانی و احتمال خطای آنها کوچکتر از ۰/۰۵ است که نشان می‌دهد همه متغیرها در سطح مانا هستند و در نتیجه احتمال بروز رگرسیون کاذب رد شده است.

جدول ۵. نتایج آزمون‌های ریشه واحد پانلی متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	آماره	لوین، لین چنو
خطای عملیاتی	-۴/۲۰۶	احتمال خطا
خطاهای رعایتی	-۸/۰۳۳	
خطاهای گزارشگری	-۱۱/۲۳۳	
عمر شرکت	-۲/۲۱۵	
ارزش بر ارزش بازار	-۱۷۷/۶۲۲	
فشار سود	۱۱/۹۹۰	
رشد سود هر سهم	۱۱/۶۴۹	
بدهی	-۶۷/۸۸۵	
اندازه شرکت	-۲۷/۵۹۳	

نتایج آزمون‌های تشخیصی: شواهد پژوهش به صورت پانلی است که جهت انتخاب روش به کارگیری شواهد ترکیبی نیاز به بررسی و تشخیص همگن یا ناهمگنی متغیرهای پژوهش است. در این راستا آزمون چاو با آماره اف لیمر مورد استفاده قرار گرفته است. برای تعیین نوع اثرات ثابت یا تصادفی اقدام به بررسی با آزمون هاسمن شده است. آزمون چاو برای هر چهار مدل پژوهش به صورت معنادار است (احتمال خطا کوچکتر از ۰/۰۵) که از کاربرد داده‌ها به صورت پانل

پشتیبانی کرده است. همچنین آزمون های هاسمن برای هر چهار مدل به صورت معنادار است که از کاربرد اثرات ثابت حمایت کرده است. بنابراین هر چهار مدل به صورت پانل و با اثرات ثابت برازش شده است.

جدول ۶. نتایج آزمون های مرتبط با انتخاب الگو جهت تخمین مدل های پژوهش

نوع آزمون و متغیر	آزمون لیمر		آزمون هاسمن	
	اماره اف	درجه آزادی	اماره مربع کا	درجه آزادی مربع کا
لگاریتم فشار سود	۱۱/۵۸۰	(۱۴۹/۱۱۹)	۴۲۰/۸۴۳	۶
ارزش بر ارزش بازار	۶/۰۷	(۱۴۹/۱۱۹)	۱۵۱/۸۵	۶
اندازه شرکت	۱۱/۵۳۴	(۱۴۹/۱۱۹)	۳۷۱/۶۲۲	۶
رشد سود هر سهم	۳/۲۸۷	(۱۴۹/۱۱۹)	۱۰/۰۶۶	۶

نتایج آزمون فرضیه های پژوهش

هدف پژوهش حاضر بررسی آثار مدیریت خطا با سه شاخص خطای عملیاتی، خطاهای رعایتی و خطاهای گزارشگری بر فشار بازار سرمایه با چهار شاخص: فشار سود، نسبت ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام، اندازه شرکت و رشد سود هر سهم است. بدین منظور با توجه به مبانی نظری مطرح شده در متن، دوازده فرضیه در چهار مدل تدوین گردیده است که در ادامه به بررسی و آزمون آنها پرداخته می شود. برای بررسی مدل های پژوهش برخی آزمون های مقدماتی و تشخیصی دیگری انجام گرفته است که در ادامه در مورد آن ها بحث شده است.

بررسی و تخمین مدل های رگرسیونی: از آنجا که فشار بازار سرمایه متشکل از چهار شاخص: فشار سود، نسبت ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام، اندازه شرکت و رشد سود هر سهم است، بنابراین اهداف پژوهش با چهار مدل رگرسیون به صورت پانل و براساس شواهد سه متغیر مستقل مدیریت خطا شامل سه شاخص: خطای عملیاتی، خطاهای رعایتی و خطاهای گزارشگری و سه متغیر کنترلی شامل: عمر شرکت، مبادلات خارجی و اهرم مالی مورد بررسی قرار گرفته و نتایج در جدول ۷ ارائه گردیده است.

از آنجا که آماره فیشر (اف) برای هر چهار مدل رگرسیونی بزرگتر از مقدار بحرانی و دارای سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۵ است، هر چهار مدل رگرسیون از قدرت تبیین برخوردار است. خودهمبستگی نقض یکی از فروض رگرسیون است که براساس آماره دوربین-واتسون هر چهار مدل که بین ۲/۵ تا ۱/۵ واقع شده است، از عدم وجود خودهمبستگی پشتیبانی شده و حاکی از استقلال باقی مانده های اجزای خطا است. تورم واریانس متغیرهای توضیحی کوچکتر از مقدار ۵ است که از نبود رابطه همخطی در هر چهار مدل رگرسیون حمایت شده است. طبق شاخص ضریب تشخیص حدود ۶۷٪ از تغییرات فشار سود، حدود ۴۷٪ از تغییرات نسبت ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام، حدود ۸۱٪ از تغییرات اندازه شرکت و حدود ۱۳٪ از تغییرات رشد سود هر سهم به وسیله متغیرهای توضیحی شامل سه متغیر مستقل: خطای عملیاتی، خطاهای رعایتی و خطاهای گزارشگری و سه متغیر کنترلی: عمر شرکت، مبادلات خارجی و بدهی بلند مدت (اهرم مالی) قابل تبیین است. با وجود آنکه آماره آزمون جارکو - برا بزرگتر از مقدار بحرانی است و از توزیع نرمال باقیمانده های مدل حمایت نشده است، اما توزیع باقیمانده ها به صورت شبه نرمال و فاقد چولگی شدید است، بنابراین نشان دهنده توجیه این مفروضه در مدل ها است.

با توجه به فرضیه های ذیل، نتایج در جدول ۷ بیان گردیده است که فرضیه اصلی اول و دوم تأیید گردیده اند.

فرضیه اصلی اول: مدیریت خطای عملیاتی بر فشار بازار سرمایه تأثیر معناداری دارد.

فرضیه فرعی اول: خطاهای عملیاتی بر فشار سود تأثیر معناداری دارند.

فرضیه فرعی دوم: خطاهای عملیاتی بر نسبت ارزش دفتری به ارزش سهام تأثیر معناداری دارند.

فرضیه فرعی سوم: خطاهای عملیاتی بر اندازه شرکت تأثیر معناداری دارند.

فرضیه فرعی چهارم: خطاهای عملیاتی بر رشد سود هر سهم تأثیر معناداری دارند.

فرضیه اصلی دوم: مدیریت خطای رعایتی بر فشار بازار سرمایه تأثیر معناداری دارند.

فرضیه فرعی اول: خطاهای رعایتی بر فشار سود تأثیر معناداری دارند.

فرضیه فرعی دوم: خطاهای رعایتی بر نسبت ارزش دفتری به ارزش سهام تأثیر معناداری دارند.

فرضیه فرعی سوم: خطاهای رعایتی بر اندازه شرکت تأثیر معناداری دارند.

فرضیه فرعی چهارم: خطاهای رعایتی بر رشد سود هر سهم تأثیر معناداری دارند.

ضرایب تأثیر دو متغیر مستقل خطای عملیاتی و خطاهای رعایتی بر هر چهار شاخص فشار بازار سرمایه متشکل از چهار شاخص: فشار سود، نسبت ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام، اندازه شرکت و رشد سود هر سهم به صورت معکوس و سطح معناداری محاسبه شده برای ضرایب کوچکتر از ۰/۰۵ است که از وجود تأثیر معکوس و معنادار پشتیبانی کرده است بدین معنا که هرچه قدر شرکت‌ها خطاهای بیشتری داشته باشند شاخص‌های بیانگر فشار بازار سرمایه بیشتر کاهش یافته و چنین شرکت‌هایی با عدم توجه به مدیریت خطا و عدم عارضه‌سنجی در خصوص دلایل ایجاد یا تکرار خطاها در بخش اثربخشی و کارایی و رعایت قوانین و مقررات درون و برون‌سازمانی واحد تجاری را به سمت بحران و نابودی پیش می‌برند در مقابل شرکت‌های دارای مدیریت خطای کافی و مناسب در بخش عملیاتی با برنامه‌ریزی مناسب و استفاده بهینه از ظرفیت تولیدی خود به صورت کارا عمل نموده و با رعایت اصول و ضوابط به فروش مناسب تولیدات خود و وصول به موقع مبالغ فروش دست یافته لذا کسب درآمد بالاتر، کسب ارزش دفتری بالاتر و همچنین ارزش بازار بالاتر و رشد سود سهمی، سهم چنین شرکت‌هایی از مدیریت خطاها است که در این شرکت‌ها سرمایه‌گذاران با خیال آسوده اقدام به سرمایه‌گذاری می‌نمایند چرا که شاخص‌های بیانگر فشار بازار سرمایه در بهترین وضعیت خود قرار می‌گیرند.

در خصوص تأثیر مدیریت خطای عملیاتی بر فشار سود که از تقسیم درآمد عملیات مستمر بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام به دست می‌آید اینگونه است که واحدهای تجاری با مدیریت خطای مناسب توانسته‌اند با استفاده کارا و موثر از دارایی‌های واحد تجاری خود و استفاده از تمامی پتانسیل‌های موجود و عارضه‌یابی خطاها و مدیریت آنها به تولید و درآمد عملیاتی بالاتر و بالتبع سود بالاتر دست یافته که این خود نیز به بالارفتن ارزش بازار سهام نیز منجر گردیده است. در خصوص تأثیر مدیریت خطای رعایتی بر فشار سود نیز واحدهای تجاری با رعایت قوانین و مقررات توانسته‌اند در زمان مناسب اطلاعات موردنیاز سرمایه‌گذاران را به بازار عرضه و با جلب اعتماد در بازار سرمایه به ارزش بازار سهام بالاتری دست یابند.

در خصوص تأثیر مدیریت خطای عملیاتی و رعایتی بر نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار نیز نتایج نشان داده مدیریت خطا در این بخش توانسته نسبت صورت به معرج کسر را به عدد یک نزدیک نماید چرا که هرچقدر ارزش بازار به ارزش دفتری نزدیکتر باشد حباب قیمتی در بازار کمتر خواهد بود و سهام به ارزش ذاتی خود نزدیکتر می‌شوند.

درخصوص تأثیر مدیریت خطای عملیاتی و رعایتی بر اندازه شرکت و رشد سود سهمی نتایج نشان داده با افزایش مدیریت خطا ارزش بازار سهام و ارزش رشد سود هر سهم نیز افزایش یافته است بدین صورت که شرکت‌های دارای خطای کمتر رشد سود هر سهم‌شان افزایش داشته است چرا که مدیریت خطا در بخش عملیاتی موجب افزایش درآمد و سود داشته که قاعد رشد سود هر سهم را به‌دنبال داشته و همچنین موجب شده ارزش بازار سهام نیز بالاتر برود. همچنین رعایت قوانین و مقررات نیز تأثیر بسزایی در افزایش درآمد و بالارفتن اعتماد سرمایه‌گذاران داشته که این خود نیز موجب افزایش رشد سود هر سهم و افزایش ارزش بازار حقوق صاحبان سهام گردیده است.

با توجه به نتایج مندرج در جدول ۷ فرضیه اصلی سوم که ذیلا بیان گردیده، تأیید نگردیده است.

فرضیه اصلی سوم: مدیریت خطای گزارشگری بر فشار بازار سرمایه تأثیر معناداری دارند.

فرضیه فرعی اول: خطاهای گزارشگری بر فشار سود تأثیر معناداری دارند.

فرضیه فرعی دوم: خطاهای گزارشگری بر نسبت ارزش دفتری به ارزش سهام تأثیر معناداری دارند.

فرضیه فرعی سوم: خطاهای گزارشگری بر اندازه شرکت تأثیر معناداری دارند.

فرضیه فرعی چهارم: خطاهای گزارشگری بر رشد سود هر سهم تأثیر معناداری دارند.

ضرایب تأثیر متغیر مستقل خطاهای گزارشگری بر هر چهار شاخص فشار بازار سرمایه متشکل از چهار شاخص: فشار سود، نسبت ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام، اندازه شرکت و رشد سود هر سهم دارای سطح معناداری بزرگتر از ۰/۰۵ است که از وجود تأثیر معنادار پشتیبانی نشده است. یکی از مهم‌ترین دلایل رد فرضیه فوق این است که تمامی شرکت‌ها مدیریت خطای نامناسبی در زمینه خطاهای گزارشگری داشته لذا عوامل فشار بازار سرمایه در این شرایط تأثیرپذیری از مدیریت خطا نداشته است.

ضرایب تأثیر دو متغیر کنترل عمر شرکت و مبادلات خارجی بر هر چهار شاخص فشار بازار سرمایه متشکل از چهار شاخص: فشار سود، نسبت ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام، اندازه شرکت و رشد سود هر سهم دارای سطح معناداری محاسبه شده کوچکتر از ۰/۰۵ است که از وجود تأثیر معنادار آنها پشتیبانی شده است، به‌طوری که تأثیر عمر شرکت بر فشار سود، نسبت ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام به صورت معکوس بوده بدین معنی که با افزایش طول عمر شرکت فشار سود کمتر شده و نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار به عدد ۱ نزدیکتر می‌گردد. همچنین تأثیر عمر شرکت بر اندازه شرکت و رشد سود هر سهم به صورت مستقیم است بدین معنا که با بالارفتن عمر شرکت و کسب تجربه بیشتر مدیران و کارکنان ارزش بازار سهام بزرگتر شده و سود هر سهم نیز افزایش می‌یابد. ضرایب تأثیر متغیر کنترل اهرم مالی بر هر چهار شاخص فشار بازار سرمایه متشکل از چهار شاخص: فشار سود، نسبت ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام، اندازه شرکت و رشد سود هر سهم دارای سطح معناداری بزرگتر از ۰/۰۵ است که از وجود تأثیر معنادار پشتیبانی نشده است.

مدل‌های پژوهش به شرح ذیل است که نتایج آزمون مدل‌ها در جدول ۷ بیان گردیده است:

$$EP = \beta_0 + \beta_1 \text{number of OPER EROR } i, t + \beta_2 \text{number of OBSERVE EROR } i, t + \beta_3 \text{number of Report EROR } i, t + \beta_4 \text{Age } i, t + \beta_5 \text{Ftc } i, t + \beta_6 \text{LEV } i, t +$$

$$BM = \beta_0 + \beta_1 \text{number of OPER EROR } i,t + \beta_2 \text{number of OBSERVE EROR } i,t + \beta_3 \text{number of Report EROR } i,t + \beta_4 \text{Age } i,t + \beta_5 \text{Ftc } i,t + \beta_6 \text{LEV } i,t + \text{SIZE} = \beta_0 + \beta_1 \text{number of OPER EROR } i,t + \beta_2 \text{number of OBSERVE EROR } i,t + \beta_3 \text{number of Report EROR } i,t + \beta_4 \text{Age } i,t + \beta_5 \text{Ftc } i,t + \beta_6 \text{LEV } i,t + \text{EPS\_Growth} = \beta_0 + \beta_1 \text{number of OPER EROR } i,t + \beta_2 \text{number of OBSERVE EROR } i,t + \beta_3 \text{number of Report EROR } i,t + \beta_4 \text{Age } i,t + \beta_5 \text{Ftc } i,t + \beta_6 \text{LEV } i,t + \text{E}$$

جدول ۷. نتایج چهار مدل رگرسیون برازش شده و آزمون ضرایب تأثیر متغیرهای توضیحی بر متغیرهای وابسته پژوهش

رشد سود هر سهم		اندازه شرکت		ارزش بر ارزش بازار		لگاریتم فشار سود		متغیرهای وابسته
احتمال خطا	ضریب تأثیر	احتمال خطا	ضریب تأثیر	احتمال خطا	ضریب تأثیر	احتمال خطا	ضریب تأثیر	متغیرهای توضیحی
۰/۷۲۹	-۰/۳۲۲	۰/۰۰۰	-۱/۷۶۱	۰/۰۰۰	۳۶۶/۵۱۸	۰/۰۰۰	۶/۲۴۹	مقدار ثابت
۰/۰۱	۰/۲۴۷	۰/۰۰۱	-۰/۰۴	۰/۰۰۰	-۶/۳۷۴	۰/۰۴۷	-۰/۰۳۱	خطای عملیاتی
۰/۰۲۶	-۰/۰۸۴	۰/۰۰۶	-۰/۰۲	۰/۰۴۶	-۱/۹۰۱	۰/۰۱۸	-۰/۰۲۲	خطای رعایتی
۰/۴۸	-۰/۰۳۴	۰/۷۱۸	۰/۰۰۳	۰/۳۴	۰/۹۱۸	۰/۵۰۵	۰/۰۰۶	خطای گزارشگری
۰/۰۰۰۱	۰/۰۸۷	۰/۰۰۰	۰/۱۸۸	۰/۰۰۰	-۵/۶۵۹	۰/۰۰۰	-۰/۱۴۱	عمر شرکت
۰/۰۱۸	۰/۴۲	۰/۰۰۰	۰/۲۷۲	۰/۰۰۰۲	-۱۵/۵۸۱	۰/۰۰۰	-۰/۲۴۵	مبادلات خارجی
۰/۱۱۴	-۰/۰۰۰۶	۰/۸۴۴	۰/۰۰۰۱	۰/۹۶۱	-۰/۰۰۰	۰/۹۶۴	۰/۰۰۰	بدهی
	۰/۱۲۶		۰/۸۱		۰/۴۷۱		۰/۶۶۸	ضریب تعیین
	۱۳/۷۹		۳۲/۸۳		۶/۸۷۹		۱۵/۵۲۲	آماره F
	۰/۰۰۰		۰/۰۰۰		۰/۰۰۰		۰/۰۰۰	احتمال خطا
	۲/۲۶۲		۱/۵۳۷		۱/۶۲۲		۱/۶۵۷	دوربین واتسون

همانطور که در جدول ۸ مشخص شده است، شاخص‌های تورم و اریانس متغیرهای توضیحی در هر چهار مدل رگرسیونی پایین تر از مقدار ۵ است و مدل‌های رگرسیون دارای رابطه همخطی نیست. همچنین در این جدول آماره آزمون برای هر یک از متغیرهای توضیحی در چهار مدل مشخص شده است که مقادیر بالاتر از قدرمطلق ۱/۹۶ نشان دهنده معنادار بودن ضریب تأثیر آنها بر متغیرهای وابسته است.

جدول ۸. نتایج چهار مدل رگرسیون برازش شده بر اساس آماره بحرانی و تورم و اریانس متغیرهای توضیحی پژوهش

رشد سود هر سهم		اندازه شرکت		ارزش بر ارزش بازار		لگاریتم فشار سود		متغیرهای وابسته
آماره تی ضریب	تورم و اریانس	آماره تی ضریب	متغیرهای توضیحی	تورم و اریانس	آماره تی ضریب	تورم و اریانس	آماره تی ضریب	متغیرهای توضیحی
۱۲/۸۵۹	NA	۲۷/۴۰۲	مقدار ثابت	NA	۱۲/۸۵۹	NA	۲۷/۴۰۲	مقدار ثابت
-۳/۸۶۵	۱/۴۴	-۱/۹۸۴	خطای عملیاتی	۱/۷۱۸	-۳/۸۶۵	۱/۴۴	-۱/۹۸۴	خطای عملیاتی
-۱/۹۴۴	۱/۶۴	-۲/۳۶۷	خطای رعایتی	۱/۲۷۶	-۱/۹۴۴	۱/۶۴	-۲/۳۶۷	خطای رعایتی
۰/۹۵۴	۱/۲۳۹	۰/۶۶۵	خطای گزارشگری	۱/۳۱۶	۰/۹۵۴	۱/۲۳۹	۰/۶۶۵	خطای گزارشگری
-۸/۴۶۱	۱/۴۷۶	-۲۴/۹۱۳	عمر شرکت	۲,۱۱۳	-۸/۴۶۱	۱/۴۷۶	-۲۴/۹۱۳	عمر شرکت
-۳/۷۲۶	۱/۳۴۸	-۷/۱۴۳	مبادلات خارجی	۱/۷۱۹	-۳/۷۲۶	۱/۳۴۸	-۷/۱۴۳	مبادلات خارجی
-۰/۰۴۸	۱/۰۴۴	۰/۰۴۴	بدهی	۱/۰۴۳	-۰/۰۴۸	۱/۰۴۴	۰/۰۴۴	بدهی

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

یکی از بزرگترین عوامل پیشرفت کشورها، وجود بازارهای سرمایه فعال در آنها است. بازارهای سرمایه پل ارتباطی مناسبی میان دارندگان سرمایه و واحدهای تجاری نیازمند جذب سرمایه هستند. واحدهای تجاری برای جذب سرمایه

نیاز به جذب و خلق اعتماد در سرمایه‌گذاران بالقوه و بالفعل دارند. برای خلق چنین اعتماد و اطمینانی در بازار سرمایه به گزارشگری مالی مناسب نیاز است. گزارشگری مالی به‌عنوان مهم‌ترین ابزار اطلاعاتی در بازارهای سرمایه به شمار می‌آید و اساسی‌ترین عامل در توسعه سرمایه فردی و اجتماعی محسوب می‌گردد (نادری و همکاران، ۱۴۰۱). گزارشگری مالی با کیفیت موجب جلب اعتماد سرمایه‌گذار و جذب آسان‌تر سرمایه توسط واحدهای تجاری می‌گردد همچنین، گزارشگری مالی با کیفیت، کیفیت سایر اقلام حسابداری را نیز تضمین می‌نماید که این خود موجب جذب نقدینگی بیشتر به درون واحد تجاری می‌گردد (نادری و حاجیها، ۱۳۹۷). کیفیت گزارشگری مالی موجب افزایش نقدینگی گردیده و پاسخگویی مناسب جهت پاسخ‌خواهان را به همراه دارد (خدائی و یحیایی، ۱۳۸۹). در گزار شگری مالی اطلاعاتی نهفته است که تأثیرگذارترین آنها، اطلاعات مربوط به عملکرد واحد تجاری است چرا که یکی از اهداف اصلی هر سازمان، دستیابی به عملکرد بهتر است، عملکرد سازمانی چگونگی انجام مأموریت، وظایف، فعالیت‌های سازمانی و نتایج حاصله از انجام را بیان می‌دارد. فشار بازار سرمایه مجموعه اطلاعات مربوط به عملکرد واحد تجاری را در خود جای داده و نشان می‌دهد که واحد تجاری تا چه میزان توانسته به اهداف اساسی خود دست یابد.

از آنجا که گزارش‌های مالی تمامی اطلاعات مربوط به عملکرد واحد تجاری را در خود جای می‌دهند دستیابی به اطلاعات سالم و عاری از خطاها و اشتباه‌ها از اهمیت حیاتی برخوردار است. برای این منظور باید کلیه فعالیت‌ها و عملیات اساسی واحدهای تجاری که مصالح اصلی و زیربنایی جهت تهیه و تولید گزارش‌های مالی به‌شمار می‌آیند، عاری از خطاها و اشتباه‌ها باشد تا قابلیت اتکا پیدا نماید لذا، برای دستیابی به این اصل باید به میزان مدیریت خطای بکاررفته در واحدهای تجاری پرداخت چرا که فرض اساسی این است که خطاهای انسانی، همیشه وجود داشته و از رخداد هر خطایی نمی‌توان جلوگیری نمود لذا، مدیریت خطا فرایندی است که با شناسایی به‌موقع خطاها، در پیشگیری از رویداد خطاها و برخورد با آنها به‌عنوان کلید حل مشکل نقش آفرینی می‌نماید. مدیریت خطا برای ارتقاء سطح کیفیت فعالیت‌ها و عملیات اساسی در واحدهای تجاری از جایگاه حیاتی برخوردار است زیرا خطاها در تعارض مستقیم با میزان سطح کیفیت فعالیت‌ها و عملیات واحدهای تجاری اند بنابراین فرض، گزارشگری مالی بیشترین تأثیر را در واحدهای تجاری از مدیریت خطا می‌پذیرد و می‌تواند استفاده‌کنندگان از گزارش‌های مالی را به نتیجه‌گیری‌های نادرست هدایت نماید.

با توجه به جایگاه بااهمیت مدیریت خطا در ارتقاء سطح کیفیت فعالیت‌ها و عملیات اساسی واحدهای تجاری به‌لحاظ مبانی نظری، انتظار بر آن است که با شناسایی خطاها و تبیین میزان مدیریت خطای بکاررفته در فعالیت‌ها و عملیات اساسی آن واحدها و جمع‌آوری مؤلفه‌های بیانگر عدم مدیریت خطا (پیامدها) و آزمون آثار آنها بر مؤلفه‌های بیانگر فشار بازار سرمایه، بتوان فرض فوق را اثبات نموده و درک بهتری از جایگاه حیاتی مدیریت خطا در ارتقاء سطح کیفیت فعالیت‌ها و عملیات اساسی واحدهای تجاری به‌دست آورد. از طرف دیگر از آنجا که خطاها علائم واضحی ارائه می‌نمایند درخصوص اینکه چیزی نادرست است و نیاز به تغییر و اصلاح دارد تنها حسابرس مستقل است که با تکیه بر دانش و مهارت حسابرسی خویش در جریان حسابرسی سالیانه خود از وجود خطاها و اشتباه‌ها مطلع و در گزارش حسابرسی سالیانه خود آنها را افشا می‌نماید، لذا، معیار شناسایی مؤلفه‌های عدم مدیریت خطا (پیامدها) در پژوهش حاضر

نیز خطاهای مندرج در گزارش حسابرس مستقل بوده که این مؤلفه‌ها به روش تحلیل محتوی و به صورت دستی از بطن گزارش حسابرس مستقل استخراج گردیده است.

با عنایت به مدل مفهومی مدیریت خطا که برای اولین بار در کشور مدل‌سازی گردیده، مدیریت خطا به سه دسته عملیاتی، رعایتی و گزارشگری تقسیم شده و هر اقدامی که واحد تجاری را از اهداف کنترلهای داخلی مندرج در سند بروز شده کوزو ۲۰۱۳ (۱- اهداف عملیاتی ۲- اهداف رعایتی ۳- اهداف گزارشگری (پاسخگویی)، بازدارد فارغ از سهوی یا عمدی بودن، خطا تلقی می‌گردد (نادری و همکاران، ۱۴۰۱). از آنجا که مدیریت خطا به صورت مستقیم قابل اندازه‌گیری نیست لذا از معیاری معکوس که همان خطاها هستند به‌عنوان سنج‌اندازه‌گیری مدیریت خطا استفاده گردیده است. لذا، انتظار بر آن است که شرکت‌هایی که خطاهای مذکور را به‌طور صحیح مدیریت نموده باشند تعداد خطای کمتری تجربه نموده و در گزارش حسابرسی سالیانه خود شاهد افشای خطاهای کمتری توسط حسابرس مستقل خود باشند. از طرف دیگر فشار بازار سرمایه با عوامل مختلفی مورد آزمون قرار گرفته است که با توجه به بررسی و مطالعه پژوهش‌های صورت گرفته در دنیا، مهم‌ترین و کاملترین آن عوامل جمع‌آوری و در پژوهش حاضر مورد آزمون قرار گرفته است که این عوامل عبارتند از: فشار سود، نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار حقوق صاحبان سهام، اندازه شرکت و رشد سود هر سهم که در تحلیل نتایج به توضیح آنها و تأثیر مدیریت خطا بر آنها پرداخته می‌شود.

برای انجام پژوهش حاضر از نمونه ۱۵۰ تایی از شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۱۳۹۹-۱۳۹۱ استفاده شده است. فرضیه‌های پژوهش منطبق بر مبانی نظری موجود و مؤلفه‌های شناسایی شده سه سطحی مدیریت خطا، طراحی و آزمون گردیده است.

با توجه به نتایج به‌دست آمده از آزمون فرضیه‌ها مشخص گردید مدیریت مناسب و بهینه خطاهای عملیاتی (کارایی و اثربخشی) و رعایتی (رعایت قوانین و مقررات) تأثیر بسزایی بر شاخص‌های بیانگر فشار بازار سرمایه داشته است. یکی از این شاخص‌ها فشار سود است که از تقسیم درآمد عملیات مستمر بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام به‌دست می‌آید لذا واحدهای تجاری با مدیریت خطای مناسب توانسته‌اند با استفاده کارا و موثر از دارائی‌های واحد تجاری خود و استفاده از تمامی پتانسیل‌های موجود و عارضه‌یابی خطاها و مدیریت آنها به تولید و درآمد عملیاتی بالاتر دست یافته و همچنین چنین شرکت‌هایی با رعایت قوانین و مقررات توانسته‌اند در زمان مناسب اطلاعات مورد نیاز سرمایه‌گذاران را به بازار عرضه و با جلب اعتماد در بازار سرمایه به ارزش بازار سهام بالاتری دست یابند. چنین شرکت‌هایی هرچقدر بتوانند صورت و مخرج کسر را به هم نزدیک کنند موفق‌تر خواهند بود. این نسبت نشان می‌دهد فعالان بازار از علامت‌دهی ارقام صورتهای مالی بخوبی استفاده نموده و رقم درآمد مربوط به عملیات مستمر شرکت را که نتیجه مدیریت خطای مناسب فعالیت‌های عملیاتی شرکت است به‌عنوان معیاری قوی جهت رشد ارزش بازار حقوق صاحبان سهام فرض نموده و به ازای هر واحد رشد درآمد ارزش بازار را نیز رشد دهند.

در خصوص تأثیر مدیریت خطای عملیاتی و رعایتی بر نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار نیز نتایج نشان داده مدیریت خطا در این بخش توانسته نسبت صورت به مخرج کسر را به عدد یک نزدیک نماید چرا که هرچقدر ارزش بازار به ارزش دفتری نزدیکتر باشد حباب قیمتی در بازار کمتر خواهد بود و سهام به ارزش ذاتی خود نزدیکتر می‌شوند. همچنین

تأثیر مدیریت خطای عملیاتی و رعایتی بر اندازه شرکت و رشد سود سهمی نیز تأیید گردیده بدین معنا که با افزایش مدیریت خطا ارزش بازار سهام و ارزش رشد سود هر سهم نیز افزایش یافته است بدین صورت که شرکت‌های دارای خطای کمتر رشد سود هر سهم شان افزایش داشته است. همچنین اثر عمر شرکت بر فشار بازار سرمایه نشان از آن دارد که شرکت‌های بزرگتر فشار بازار سرمایه کمتری تحمل می‌نمایند. بطور کلی نتایج پژوهش نشان داده مدیریت خطا در بخش عملیاتی و رعایتی واحدهای تجاری، با بالابردن کارایی و اثربخشی عملیات واحدهای تجاری و رعایت قوانین و مقررات به ترتیب موجب ارتقاء سطح درآمد، افزایش ارزش بازار حقوق صاحبان سهام، افزایش اندازه شرکت و افزایش رشد شرکت گردیده است که این نتایج با نتایج نادری و همکاران (۱۴۰۱) که بیان داشته‌اند مدیریت خطای عملیاتی موجب ارتقا سطح کمیت و کیفیت سود و موجب کاهش سطح گزارشگری مالی متقلبانه و افزایش سطح کیفیت گزارشگری مالی می‌گردد، همخوانی داشته است.

انتظار می‌رود نتایج پژوهش حاضر بتواند موجب بسط مبانی نظری درخصوص مفهوم مدیریت خطا و فشار بازار سرمایه گردد تا بتوان به کمک آن موجبات بهبود و توسعه سرمایه را در بازارهای سرمایه فراهم آورد بدین صورت که کلیه فعالان بازار سرمایه از قبیل استفاده‌کنندگان از اطلاعات حسابداری، سرمایه‌گذاران و تحلیل‌گران بازار سرمایه آگاهی بیشتری از محتوی ارقام مالی و حسابداری جهت تصمیمات خود به دست آورده و از هدر رفتن سرمایه شخصی و ملی خود جلوگیری نمایند چرا که بحرانهای مالی در بازارهای سرمایه در سال‌های اخیر بدلیل گزارشگری‌های نامناسب و عدم افشای اطلاعات صحیح و به موقع رخ داده است که موجب ورشکستگی افراد و شرکت‌های بسیاری گردیده و بعضاً نابودی اقتصاد کشورها را رقم زده است. با توجه به نتایج پژوهش پیشنهادهای ذیل ارائه می‌گردد:

- با توجه به جایگاه حیاتی مدیریت خطا در توسعه بازار سرمایه، به قانون‌گذاران و ناظرین بر اجرای صحیح قوانین در بورس اوراق بهادار پیشنهاد می‌گردد در سیاست‌گذاری خرد و کلان اقتصادی خویش جهت حفظ سرمایه عمومی و ملی، توجه ویژه‌ای به مفهوم مدیریت خطا و دسته‌بندی ابعاد آن در حوزه بازار سرمایه نمایند.

- به سرمایه‌گذاران فعال در بازار سرمایه پیشنهاد می‌گردد جهت حفظ و توسعه سرمایه فردی و اجتماعی خویش، توجه ویژه‌ای به مدیریت خطای عملیاتی و رعایتی جاری در شرکت‌ها داشته و از طریق گزارش‌های مالی و ارقام مندرج در آن و مطالب مندرج در گزارش حسابرس مستقل که بهترین و کاملترین منبع جهت شنا سایی میزان مدیریت خطا در واحدهای تجاری است، بتوانند تصمیم‌های اقتصادی مناسبی اتخاذ نمایند و با تحلیل بند به بند گزارش حسابرسی مستقل سالیانه توسط افراد خبره حرفه، از سرمایه‌گذاریهای پرمخاطره پرهیز نمایند چرا که هر مطلب مندرج در بند گزارش حسابرسی اعم از بندهای شرط و سایر بندهای گزارش نشانگر نوعی از عدم مدیریت خطا در واحدهای تجاری است. - همچنین به شرکت‌های حاضر در بورس اوراق بهادار پیشنهاد می‌گردد که بر خطاهای عملیاتی که خطاهای اثربخشی و کارایی‌اند تمرکز خاص نموده چرا که این خطاها دوجوهی بوده و نتایج دوسویه‌ای نیز به همراه دارد. با توجه به هر دو بعد این دسته از خطاها و مدیریت آنها می‌توان کمیت و کیفیت سود را بالاتر برده تا شاهد تولید بیشتر وجه نقد و ورود بیشتر وجه نقد به درون واحد تجاری خود باشند تا مجبور به تأمین وجه مورد نیاز از طرق مختلف با هزینه‌های بالا نگردیده و در نهایت حافظ سرمایه خویش باشند.

- همچنین از آنجا که مدیریت خطاهای رعایتی موجب دردسترس قرار گرفتن اطلاعات مالی به موقع و افشاگری مناسب و به موقع می‌گردند و کمک شایانی به تأمین کنندگان و اعتباردهندگان و سرمایه‌گذاران خواهند نمود تا تصمیم مناسب‌تری نسبت به سرمایه‌گذاری و تأمین اعتبار واحدهای تجاری موردنظر خویش داشته باشند پیشنهاد می‌گردد به خطاهای نشانگر رعایت قوانین و مقررات توجه ویژه‌ای نمایند.

به پژوهشگران آینده نیز توصیه می‌گردد اثر مدیریت خطا را بر عوامل تأثیرگذار دیگری بر بازار سرمایه از جمله اثر آن بر میزان افزایش یا کاهش انواع ریسک‌های بازار مورد مطالعه قرار دهند.

تقدیر و تشکر

بدینوسیله از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد دماوند به خاطر حمایت معنوی در اجرای پژوهش حاضر تقدیر به عمل می‌آید.

منابع

- اخگر، محمدامید؛ سجادی، زانبار و حاجی میرزائی، مائده (۱۴۰۰). ارتباط نااطمینانی سیاست‌های اقتصادی با مدیریت سود با تأکید بر نقش چرخه عمر شرکت‌ها. *مجله توسعه و سرمایه*، ۶(۲)، ۹۱-۷۱.
- امیر آزاد، میرحافظ؛ حسن‌زاده، رسول؛ محمدی، احمد و تقی‌زاده، هوشنگ (۱۳۹۷). الگوی مفهومی عوامل مؤثر بر کیفیت گزارشگری مالی در ایران به روش نظریه پردازی زمینه بنیان. *پژوهش‌های حسابداری مالی*، ۴(۳۸)، ۴۲-۲۱.
- باغومیان، رافیک؛ رجب‌دری، حسین و خانی‌ذلان، امیررضا (۱۴۰۰). رابطه خوانایی گزارش‌های مالی و هم‌زمانی قیمت سهام با نقش تعدیل‌گر مالکیت نهادی و عدم تقارن اطلاعاتی. *مطالعات تجربی حسابداری مالی*، ۱۸(۷۱)، ۸۶-۵۷.
- بختیاری، مهدی (۱۴۰۰). بررسی رابطه بین فشار بازار سرمایه، مدیریت سود واقعی و ثبات مالکیت نهادی در شرکت‌های پتروشیمی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. *دومین کنفرانس بین‌المللی چالش‌ها و راهکارهای نوین در مهندسی صنایع و مدیریت و حسابداری*.
- بنی‌مهد، بهمن؛ عربی، مهدی و حسن‌پور، شیوا (۱۳۹۷). پژوهش‌های تجربی و روش‌شناسی در حسابداری، چاپ پنجم. *انتشارات ترمه*.
- بیگلرخانی، غلامرضا و طالب‌نیا، قدرت‌الله (۱۴۰۰). بررسی اثرات کاهش پیچیدگی گزارشگری مالی با مسئولیت اجتماعی و مدیریت سود. *دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت*، ۱۰(۳۸)، ۲۰۳-۱۸۳.
- حسین‌زاده، محمد؛ ولیان، حسن و عبدلی، محمدرضا (۱۴۰۰). قابلیت‌های رقابتی پویا و کیفیت گزارشگری مالی. *مجله دانش حسابداری*، ۱۲(۴۴)، ۱۵۷-۱۳۳.
- خدائی‌وله‌زاد، محمد و یحیایی، منیره (۱۳۸۹). بررسی رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و کارایی سرمایه‌گذاری در بورس اوراق بهادار تهران. *مجله حسابداری مدیریت*، ۳(۲)، ۱۵-۱.
- دستگیر، محسن و ساعدی، رحمان (۱۳۹۹). تأثیر تأخیر در گزارش حسابرسی وضعف کنترل‌های داخلی بر کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار. *پژوهش‌های تجربی حسابداری*، ۱۰(۳۵)، ۵۱-۲۳.
- دستگیر، محسن؛ عرب‌صالحی، مهدی و جاوید، داریوش (۱۳۹۴). بررسی تأثیر کیفیت کنترل داخلی بر محافظه‌کاری مشروط در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. *حسابداری مالی*، ۷(۲۶)، ۱۵۱-۱۲۵.
- روحانی، محسن؛ حمیدیان، محسن و دارابی، رویا (۱۴۰۰). ارائه الگو بهینه کنترل داخلی با تأکید بر نقش معیارهای نظام راهبری: رویکرد هوش مصنوعی. *دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت*، ۱۰(۴۰)، ۳۹۱-۴۰۵.
- کفاش‌پور یزدی، مهسا؛ تفتیان، اکرم و معین‌الدین، محمود (۱۳۹۹). بررسی اثر تقارن اطلاعاتی بر رابطه بین پیش‌بینی سود مدیریت و ریسک شرکت با استفاده از مدل‌های ایستا و پویا. *حسابداری مالی*، ۱۱(۴۴)، ۱۷۱-۱۴۴.
- کلباسی، ناصر و خسروی‌پور، نگار (۱۳۹۹). بررسی کیفیت گزارشگری مالی بر مبنای ویژگی‌های حسابرسی در زمان عرضه اولیه. *مجله دانش حسابداری مالی*، ۷(۴)، ۱۷۷-۱۵۵.

- گرد، عزیز و میری پوده، میترا (۱۳۹۷). دیدگاه مدیریت خطا نسبت به کیفیت حسابرسی: حرکت به سمت مدل چند سطحی. پژوهش‌های جدید در مدیریت و حسابداری، ۴(۳۰)، ۱۰۲-۵۵.
- نادری، مریم و حاجیها، زهره. (۱۳۹۷). بررسی ارتباط بین کیفیت حسابداری و ضعف‌های بااهمیت کنترل داخلی. حسابداری مالی، ۱۰(۳۷)، ۱۱۸-۹۵.
- نادری، مریم؛ محمودی، محمد و یزدانی، شهره (۱۴۰۱). ارائه مدل اندازه‌گیری مدیریت خطا و اثر آن بر گزارشگری مالی متقلبانه با تأکید بر نقش کیفیت حسابرسی. مجله دانش حسابداری، ۱۳(۲)، ۸۲-۵۳.
- نجفی‌راد، ناهید؛ احدیان پورپروین، دنیا و لشکری‌زاده؛ مریم (۱۴۰۰). تأثیر عملکرد صندوق‌های سرمایه‌گذاری بر مدیریت سود پویا در عرضه اولیه. مجله توسعه و سرمایه، ۶(۱)، ۱۲۱-۱۰۳.
- نمازی، نویدرضا و عزیزی، پدram. (۱۴۰۰). بررسی تأثیر تعدیلی کیفیت حسابرسی بر رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و قیمت‌گذاری کمتر از واقع عرضه عمومی اولیه سهام. مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۸(۶۹)، ۱۴۴-۱۱۵.
- نوروزی‌زاده، حسین؛ ستایش، محمدرضا و جنانی، محمد حسین (۱۳۹۸). تأثیر فشار بازار سرمایه بر منافع مالیاتی شرکت مبتنی بر مدل مینگ چین جن (۲۰۱۵). دانش مالی تحلیل اوراق بهادار، ۱۲(۴۲)، ۲۴۹-۲۳۱.
- واعظ، سیدعلی؛ بنایی‌قدیم، رحیم و چینه‌کش، سجاد (۱۴۰۰). تأثیر سرمایه‌گذاری و رتبه اعتباری بر رابطه بین ضعف کنترل داخلی و ارزش شرکت. مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۸(۶۹)، ۱۷۳-۱۴۵.

References

- Aphrodit, J., Papadaki, O.C., Pavlopoulou, L. (2021). Sources of corporate financing and operating performance: The effects of strategic ownership and financial restatements, *Advances in International Accounting*, 76(3), 28-60.
- Akhgar, M.O., Sajadi, Z., Hajimirzaee, M. (2021). Uncertain relationship of economic policies with profit management with emphasis on the role of companies' life cycle. *Development and Capital*, 6(2), 71-91 [In Persian].
- Amir Azad, M., Hassanzadeh, R., Mohammadi, A., Taghizadeh, H. (2019). Conceptual model of factors affecting the quality of financial reporting in Iran by the method of grounded theory. *financial accounting research*, 021-42,(38) 4. [In Persian]
- Baghomian, R., Rajab Dari, H., Khani Zalan, AR. (2021). The relationship between the readability of financial reports and the simultaneity of stock prices with the moderating role of institutional ownership and information asymmetry. *Empirical studies of financial accounting* (71)18[In Persian].
- Bakhtiari, M (2020), Investigating the relationship between capital market pressure, real profit management and institutional ownership stability in petrochemical companies admitted to the Tehran Stock Exchange, the second international conference on new challenges and solutions in industrial engineering, *management and accounting*. [In Persian].
- Bani Mahd, B., Arabi, M., Hasanpour, S. (2017) Experimental and methodological researches in accounting, fifth edition: *Termeh Publications*. [In Persian].
- Bolton, B, Lian., Q, Rupley, K, & Zhao, J. (2016). Industry contagion effects of internal control material weakness disclosures. *Incorporating Advances in International Accounting*, 34(4)27-40.
- Biglarkhani, G.R., Talebnia, G. (2021). Investigating the effects of reducing the complexity of financial reporting with social responsibility and profit management. *Quarterly scientific journal of accounting and management audit knowledge* 183-203, (38)10. In Persian].
- Cannon, M.D., Edmondson, A.C. (2005). Failing to learn and learning to fail (intelligently): How great organizations put failure to work to innovate and improve. *Long Range Planning*, 38(3), 299-319. <https://doi.org/10.1016/j.lrp.2005.04.005>
- Chen, Dong., Wang, Feng., Xing, Cunyu. (2020), Financial reporting fraud and CEO pay-performance Incentives, *Journal of Management Science and Engineering*, 6 (2), 197-210.
- Dastgir, M., Saedi, R.(2020). The effect of the delay in the audit report and the weakness of internal controls on the investment efficiency of companies admitted to the stock exchange. *quarterly journal of experimental accounting research*, 23-51 , (35)10. [In Persian].

- Dastgir, M., Arab Salehi, M., Javed, D. (2015). Investigating the effect of internal control quality on conditional conservatism in companies listed on the Tehran Stock Exchange. *Financial accounting scientific research quarterly*, 125-151 , (26)7. [In Persian].
- Dong, Ji., Xu. Lu., Wei., Qu, Wen. (2017). Voluntary Disclosure of Internal Control Weakness and Earnings Quality: Evidence From China: *The International Journal of Accounting*, 52 (1), 27-44.
- Frese, M., Keith, N. (2015). Action errors, error management, and learning in organizations. *Annual Review of Psychology*, 66(1), 661-687.
- Gleason, C., Jenkins, N., Johnson, W.B. (2008). The contagion effects of accounting restatements. *The Accounting Review*, 83 (1), 83-110.
- Gold, A., Gronewold, U., Salterio, S.E. (2019). Error management in audit firms: Error climate, type, and originator. *The Accounting Review*, 89(1), 303-330.
- Gord, A., Miri Podeh, M. (۲۰۱۷). An error management perspective on audit quality: moving towards a multi-level model. *New researches in management and accounting*, 55-102 , 4(30) . [In Persian].
- Goodman, P.S., Ramanujam, R., Carroll, J. S., Edmondson, A. C., Hofmann, D. A., Sutcliffe, K.M. (2011). Organizational errors: Directions for future research. *Research in Organizational Behavior*, 31, 151-176.
- Hosseinzadeh, M., Walian, H., Abdoli, M.R. (۲۰۲۱). Dynamic competitive capabilities and financial reporting quality. *Journal of accounting knowledge*, 157-133 , (42)10 . [In Persian].
- Iqbal, A., Fayaz.A., Umar, M., Ullah, I., Jebran, K. (2021). Product Market Competition and Financial Analysts' Forecast Quality: The Mediating Role of Financial Reporting Quality. *Borsa Istanbul Review*, (29), 1-30.
- Kafashpour Yazdi, M., Taftian, A., Moinuddin, M. (2020). Investigating the effect of information symmetry on the relationship between management profit forecasting and company risk using static and dynamic models. *Quarterly scientific research journal of financial accounting*, 144-171, (44) 11. [In Persian].
- Kalbasi, N., Khosravipour, N. (2020). Investigating the quality of financial reporting based on audit characteristics at the time of initial release. *Journal of financial accounting knowledge*, 155-177 , (4) 7. [In Persian]
- Kaldonski, M; Jewartowski, T., Mizerk, J.(2021). Capital market pressure, real earnings management, and institutional ownership stability - Evidence from Poland. *International Review of Financial Analysis*. 107-139, 71.
- Khodai Walezakard, M.; Yahyai, M. (2010). Investigating the relationship between financial reporting quality and investment efficiency in Tehran Stock Exchange. *Journal of Management Accounting*, 1-15 , (2)3 . [In Persian].
- Kosmidou, K., Kousenidis, D., Ladas, A., Negkakis, C., (2020), Regulation of capital flows: Effects on liquidity and the role of financial reporting quality. *Journal of Economic Behavior & Organization*, (175), 86-97.
- Lenard, M. J., Petrusk, K., Alam, P., Yu, B. (2016). Internal control weaknesses and evidence of real activities manipulation. *Advances in Accounting, Incorporating Advances in International Accounting*, 33, 47-58.
- Li, Valerie. (2019). The effect of real earnings management on the persistence and informativeness of earnings. *British Accounting Review*, 51(4): 402-423.
- Naderi, M., Hajiha, Z.(2019). Investigating the relationship between accounting quality and significant internal control weaknesses. *Quarterly scientific research journal of financial accounting*, 95-118 , (37)10 . [In Persian].
- Naderi, M., Mahmoudi, M., Yazdani, S. (2022). Presenting the measurement model of error management and its effect on fraudulent financial reporting with emphasis on the role of audit quality. *Journal of accounting knowledge* 53-82, 13 (2). [In Persian]
- Najafi Rad, N., Ahadianpoorparvin, d., Lashkarizadeh, M. (2021). The effect of mutual funds performance on dynamic earnings management in initial public offering. *Development and capital*. 6 (1), 103-121. [In Persian].
- Namazi, N., Azizi, P. (2021) Investigating the moderating effect of audit quality on the relationship between financial reporting quality and underpricing of IPOs. *Empirical studies of financial accounting*, 144-115, (69)18 . [In Persian].
- Norazizadeh, H., Setayesh, M.R., Jenani, M.H. (2019). The impact of capital market pressure on corporate tax benefits based on the Ming Chin Chen model (2015). *Scientific Journal of Financial Science and Securities Analysis*, 12 (42). 249-231. [In Persian].

- Pirveli, E. (2020). Earnings persistence and predictability within the emerging economy of Georgia. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 18(3): 563–589.
- Rouhani, M., Hamidian, M., Darabi, R. (2020). Presenting the optimal model of internal control with an emphasis on the role of management system criteria: artificial intelligence approach. Quarterly scientific journal of accounting and management audit knowledge. 391-405 , (40)10. [In Persian].
- Seckler, C., Gronewold, U., Reihlen M. (2017). An error management perspective on audit quality: Toward a multilevel Model: *Accounting, Organizations and Society*, 27, 1-22.
- Strauss, A.L., Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research: Grounded theory: Procedures and Technique*. (2nd Edition); Sage, Newbury Park, London
- Yongming, Zhu., & Yini, Sun. (2017). The impact of coupling interaction of internal control and CSR on corporate performance. Based on the perspective of stakeholder: *Procedia Engineering*, 174, 449–455.
- Waez, A., Banabi gadhim, R., Chinekesh, S. (2021). The effect of investment and credit rating on the relationship between internal control weakness and company value. *Empirical studies of financial accounting*, 145-173 , (69)18 . [In Persian].